

Soproni Egyetem
Benedek Elek Pedagógiai Kar

Dr. Pásztor Enikő oktatási rektorhelyettes
Dr. Vida Gergő egyetemi docens

**MARIA MONTESSORI PEDAGÓGIAI KONCEPCIÓJÁNAK
BEMUTATÁSA SZISZTEMATIKUS SZAKIRODALMI ELEMZÉSEL**

Sopron, 2024

Berta Bianka, óvodapedagógus BA

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	1
2. A dolgozat felépítése.....	3
3. Reformpedagógiai irányzatok.....	4
3.1. Az alternativitás értelmezése.....	4
3.2. A reformpedagógiai irányzatok kialakulása	4
4. Maria Montessori életútja és pedagógiai módszere	5
4.1. Maria Montessori életútja.....	5
4.2. A Montessori pedagógia célja	6
4.3. Montessori alapelvek.....	8
4.4. A nevelő szerepe az „új nevelő” fogalma a Montessori pedagógiában.....	10
4.5. A Montessori pedagógia eszközei.....	11
4.6. Felmerülő viták a Montessori-pedagógiával kapcsolatban	12
5. A kutatás bemutatása	15
5.1. A kutatás célja	15
5.2. A kutatás módszere és menete.....	15
5.3. A kutatás mintája, a mintavételezési folyamat	20
5.4. Az interjú és elemzésének módszertana	25
5.4.1. A kutatás mintája, a mintavételezési folyamat	25
5.4.2. A megalapozott elmélet a kutatásban	25
5.5. Az interjú szövegek kódolása.....	26
5.5.1. Nyílt kódolás (Open Coding) eredményei és kódjai:	27
5.5.2. Axialis kódolás:.....	28
5.5.3. Szelektív kódolás:	28
6. Eredmények	29
6.1. A leggyakrabban szereplő témák a külföldi szakirodalomban Maria Montessori pedagógiai nézeteivel, módszereivel kapcsolatban (K1)	29
6.2. A magyar és az amerikai Montessori óvodákban jelenlévő közös Montessori tartalmak megjelenése napjaink külföldi szakirodalmaiban (K2).....	29
6.2.1. Montessori szellemiség és filozófia	31
6.2.2. Spontaneitásra és kellő rugalmasságra épülő nevelés	32
6.2.3. Montessori eszközei és az óvodapedagógusok által készített eszközök	

6.2.4. Magas szintű Montessori elvekre épülő oktatói/nevelői továbbképzés	34
6.2.5. Természetes környezettel való identitás kialakítása	35
6.2.6. Szülők kölcsönös együttműködése az intézménnyel	37
6.2.7. Egyszerű jól átlátható környezet	38
6.3. A magyar és az amerikai Montessori óvodákban megjelenő közös tartalmak előfordulási aránya az angolnyelvű szakirodalmakban (K3)	39
6.3.1. Montessori szellemiség és filozófia	40
6.3.2. Spontaneitásra és kellő rugalmasságra épülő nevelés	40
6.3.3. Montessori eszközrendszer és az óvodapedagógusok által készített eszközök	41
6.3.4. Magas szintű Montessori elvekre épülő oktatói/nevelői továbbképzés	42
6.3.5. Természeti környezettel való identitás kialakítása	42
6.3.6. Szülők kölcsönös együttműködése az intézménnyel	43
6.3.7. Egyszerű, jól átlátható környezet	44
6.4. Az SLR módszerrel kapott eredmények összevetése a magyar és az amerikai óvodavezetőkkel készült interjúkból kapott eredményekkel az újszerűség aspektusából (K4)	44
6.5. Az interjú elemzések eredménye.....	46
7. Összegzés.....	47
8. Hivatkozások	48
9. Mellékletek	53
9.1.1. Interjú 1: Elemzés	53
9.1.2. Interjú 2: Elemzés	54
9.2. Interjúkérdések:.....	56
9.3. A Power of Two Montessori óvoda vezetőjével készült interjú szövege	57
9.4. A szombathelyi Pipitér Óvoda- Färberkamille Kindergarten óvoda vezetőjével készült interjú szövege	62
9.5. Hozzájárulási nyilatkozat I.....	66
9.6. Hozzájárulási nyilatkozat II.	67

1. Bevezetés

Maria Montessori az élet egyik legnagyobb tanítója, akinek munkássága számomra meghatározó jelentőséggel bír. Módszere a szeretet pedagógiáján alapszik. Azonban ismeretes, hogy ő ezt a szót, hogy „*módszer*”, nem szerette alkalmazni, viszont a pedagógiában ez a kifejezés Montessori nevével teljesen összefonódott. Alappillérként a gyermek tudományos megfigyelésére fektet nagy hangsúlyt, melyek alapján következtetéseket von le a gyermeki személyiségről.

Hogy hol is találkoztam először a Montessori módszerrel? Egyetemi tanulmányaim előtt a Soproni SzC Hunyadi János Technikumában tanultam pedagógia szakon, ahol egy fantasztikus pedagógus tanította nekem a nevelélmélet tantárgyat. Itt több olyan reformpedagógiai irányzatot megismerhettem, mint például a Waldorf, a Freinet és a Montessori. Már a tanulmányaim elején megfogott ez a téma. Az egyik órán a Maria Montessori - Egy élet a gyermekekért című filmet kellett feldolgoznunk, aminek mondanivalója a mai napig a fülemben cseng. Minden gyermek ugyanaz és ugyanannyi szeretetet és törődést igényel, amíg világ a világ. Ez a film és a hozzákapcsolódó pedagógiai értelmezés, amit ez a fantasztikus tanáregyenység adott át nekünk az iskolában, nagy hatással volt rám. Akkoriban döntöttem el, hogy a jövőbeni hivatásom az óvodapedagógus lesz és a gyerekekkel való közös játék, munka és tanulás. Az egyetemi évek alatt még jobban betekintést nyerhettem a reformpedagógiai módszerekbe és Maria Montessori munkássága még jobban lenyűgözött.

A TDK dolgozatom alapját képező primer kutatásomban alkalmam volt interjút készíteni két Montessori módszerekkel dolgozó óvodapedagógussal. Az interjúk elkészítése alkalmával betekintést nyerhettem a Szombathelyi Pipitér Óvoda- Färberkamille Kindergarten egyik Montessori foglalkozásába és egy videóhívás segítségével benézhettem a pennsylvaniai Power of Two Montessori intézménybe is. Ezek megerősítettek abban, hogy ezt a témát, bár már nagyon sokan kutatták, mégis úgy érzem, hogy egy újfajta megközelítéssel olyan kutatási eredményeket tudok produkálni, melyek novumnak tekinthetők.

Tisztában vagyok azzal, hogy rengeteg tanulmány áll rendelkezésünkre Maria Montessori munkásságról és az ő módszereiről, én most mégis ehhez a témához nyúlok, de egy olyan kutatási módszert választva, ami a legújabb szakirodalmak bemutatásával adhat a magyar pedagógusok számára újabb ismereteket Montessori pedagógiai elveiről, módszereiről és azok megjelenési formáiról óvodai környezetben.

Primer kutatásaim elején két Montessori óvodát vizsgáltam meg, egy magyart és egy intézményt az USA-ból. Kiemelten fontos volt számomra ugyanis, hogy a hazai mellett egy külföldi óvoda is szerepet kapjon a vizsgálataimban. Így találtam rá a pennsylvaniai Power of Two Montessori intézményre, melyben kizárólag Maria Montessori pedagógiai elvei mentén nevelik a gyermekeket. A magyarországi óvodák közül a Montessori szellemiségű szombathelyi Pipitér Óvoda- Färberkamille Kindergarten nevű intézményt választottam.

A két óvoda intézményvezetőjével készített interjúkat összevetve, meghatároztam azokat a tartalmakat, amelyek a magyar és az amerikai óvodában is jelen vannak. Ezt követően kíváncsi voltam arra, hogy vajon ezek a témák megjelennek-e a legfrissebb külföldi szakirodalmakban és ha igen, milyen kontextusban.

TDK dolgozatomban bemutatom azokat az eredményeket, amelyeket az SLR (Szisztematikus Szakirodalmi Áttekintés) módszer segítségével a 2015-től 2024-ig tartó időszakban megjelent szakirodalmak vizsgálata során kaptam. A kutatás célja az volt, hogy a legfrissebb tanulmányok aspektusából is rávilágítsak a Montessori pedagógia jelentőségére.

2. A dolgozat felépítése

Dolgozatom első részében a 19-20. század fordulóján kibontakozó reformpedagógiai irányzatokat vizsgálom meg, mivel a Montessori pedagógia gyökerei ebből a pedagógiai mozgalmából erednek. Ezen irányzatok hátterének és hatásának megismerése segít a Montessori módszer kontextusának megértésében.

A következő fejezetekben Maria Montessori életének és munkásságának legfontosabb szegmenseit mutatom be, magyar szakirodalmi forrásokra alapozva. Kiemelten fontos szerepet tölt be a reformpedagógiai módszerében az „új nevelő” fogalma, így ezzel is foglalkozom. Bár ezek a források nem az elmúlt években születtek, azonban átfogó képet nyújtanak a Montessori elvek fejlődéséről és alkalmazásáról, valamint a módszer magyarországi adaptációjáról. Igyekeztem olyan kutatók munkáiból dolgozni, mint Németh András, Langerné Buchvald Judit és B. Méhes Vera.

Az 5. fejezettől mutatom be a primer kutatásomat és annak eredményeit. A primer kutatásaimban saját készítésű interjúkat is alkalmaztam, amelyek segítettek a magyar és amerikai Montessori óvodák gyakorlatának összevetésében. Magyarországon személyesen volt lehetőségem ellátogatni az óvodába, azonban az amerikai intézmény vezetőjével online készítettem el az interjút. Ezek közös pontjait és eltéréseit elemezve az volt a célom, hogy feltárjam, milyen szempontok hangsúlyosak, ha Montessori óvodai nevelésről van szó. A két interjú eredményeinek elemzését követően azt vizsgáltam, hogy a Montessori módszertan releváns elemei hogyan jelennek meg a 2015 és 2024 között megjelent nemzetközi szakirodalomban.

A dolgozat 6. fejezetében ismertetem a kutatásaim eredményeit. A TDK dolgozatom legfontosabb eredményeit az SLR módszer segítségével rendszereztem és értékeltem, ezáltal bemutatva a Montessori pedagógia jelenkori jelentőségét és relevanciáját, illetve fontos célom volt, hogy rávilágítsak arra, milyen komoly jelentőséggel bír a Montessori pedagógia napjainkban is.

3. Reformpedagógiai irányzatok

3.1. Az alternativitás értelmezése

Az alternativitásnak az oktatásban és nevelésben kiemelten fontos szerepe van. Azonban mielőtt megvizsgálánk a jelentőségét, fontosnak érzem az „alternatív” szó jelentéstartalmának tisztázását (Langerné, 2011). Az alternativitás fogalmát a neveléstudományban elsősorban az alternatív pedagógiákhoz és iskolákhoz lehet kötni. Eleinte az alternatív iskolák célja az elhatárolás volt a hagyományos iskoláktól (Mede, 2009). Azonban az alternatív pedagógia, azaz a hagyományoktól eltérő iskolatípus már egy olyan pluszt szeretne nyújtani, ami a hagyományos intézményi kereteken belül nem tud megvalósulni (Judit, 2020). Diákjaikat a kreatív tanulás útján szeretnék vezetni úgy, hogy közben kedvüket serkentik és a felmerülő kérdéseikre válaszokat adnak (Skiera, 2018).

3.2. A reformpedagógiai irányzatok kialakulása

„A reformpedagógia kifejezés a nemzetközi szakirodalomban, mindazon - a pedagógiai gondolkodás és nevelési gyakorlat gyermekközpontú megújítására törekvő - elsősorban Európában és az Egyesült Államokban kibontakozó pedagógiai irányzatok és koncepciók összefoglaló elnevezésére szolgál, amelyek a XIX. század utolsó évtizedétől kezdődően a XX. század húszas éveinek végéig jöttek létre” (Németh, 1999, 245. o.). Vág (idézi Nóbik, 2001) azt írja, hogy a reformpedagógiákban a közös a nevelés reformja. A mozgalomhoz kapcsolódók közös jellemzője a meglévő nevelés megváltoztatására, reformjára törekvés (Óhidy, 2023).

A reformpedagógiai irányzatok kialakulásának kezdetét az 1880-as évekre teszik (Erika, 2002). Ellen Key 1900-ben megjelent *A gyermek évszázada* című könyvét jelképesen sokan programadó munkának tekintik, amely széles körben tette ismertté az új paradigmát (Nóbik, 2001, 65. o.).

A nemzetközi mozgalommá fejlődött irányzat három szakaszát különböztetjük meg:

I. Szakasz: A 19. század utolsó évtizedétől egészen az I. világháborúig tartott. Kiemelt célként fogalmazódik meg a gyermeki individuum szabadságának, önállóságának megvalósítására való törekvés és fejlődés (Langerné, 2011). A radikális szellemű iskolai újításokat (a gyermekhez

méretezett iskola megvalósítása, a hagyományos nevelési intézmények belső világának, módszereinek, tananyagának radikális átalakítása útján) megvalósító pedagógusok köre egyre nagyobb növekedést mutatott (Németh, 1999, 245. o.).

Képviselői: Maria Montessori, Ovide Decroly, Adolph Ferrière és Cecil Reddie.

II. Szakasz: Az I. világháborútól egészen az 1930-as évek közepéig tart. Ezt tekintjük a reformpedagógia kiteljesedésének időszakának, amikor a mozgalom világméretűvé válik. Fontos szerepet kapott a gyermekközpontú, reformpedagógiai motívum szintézisbe foglalásának igénye, melyben kiemelt szerepet kapott a gyermekek közösségi keretek között történő individuális nevelése (Pálmai és Uherkovic, 2015).

Képviselői: Rudolf Steiner (Waldorf-pedagógia), Peter Petersen (Jena-terv), Celestin Freinet (Modern Iskola).

III. Szakasz: Tradicionális reformpedagógiai irányzatok, melyek a II. világháború után jelentek meg. Ezt nevezzük az alternatív iskolák megszületésének időszakának, ami egészen napjainkig is jelen van.

A mozgalom tradicionális koncepcióinak köszönhetően, a fejlődés dinamikusan megfigyelhető a 21. században is. Reformpedagógiai szellemiséggel működik közel 2000 európai intézmény, ami bizonyítja, hogy a reformpedagógia nemcsak történelmi jellegű, hanem a mai napig meghatározó a pedagógiai gyakorlatban (Langerné, 2011).

4. Maria Montessori életútja és pedagógiai módszere

4.1. Maria Montessori életútja

Maria Montessori a 20. századi pedagógiai örökségünk egyik legkiválóbb reformpedagógiai személyisége, aki nagy szerepet játszott a modern gyermekpszichológia és pedagógia megteremtésében. Pedagógiájának elméleti és gyakorlati tananyaga óriási jelentőséggel bír, mind a maga korában, mind napjainkban.

1870-ben született Chiaravalleban, a mai Olaszország területén (Oravecz, 2016). Ifjúkorától kezdve harcolt a konvenciók és a társadalmi beidegződések ellen. Így vált a feminista mozgalom egyik élharcosává azzal, hogy ő lett az első orvosnő Olaszországban (Oravecz, 2016). Praxisa legelején a gyermekidegosztály dolgozója volt, ahol arra a felismerésre jutott, hogy megfelelő pedagógiai eszközökkel a fogyatékoság, mint betegség igen is korrigálható (Sándor, 2015). Mindvégig missziójának tekintette a gyermek új értelmezésének és nevelésének

hirdetését. Közel 120 éve alapította meg Rómában a „*casa dei bambini*” -t. Montessorit a svájci Itard és a francia Séguin orvosok művei inspirálták (Oravecz, 2016). Itard már régóta vizsgálta a kísérleti pszichológia kialakításával egyidejűleg a fogyatékos gyermekeket és ezért jutott arra a következtetésre, hogy a megoldás egy tudományos pedagógiai módszer kialakítása lehetne. Az ő kísérleti eredményeit és kutatásait felhasználva Séguin 1846-ban Párizsban az értelmi fogyatékosok neveléséről szóló tanulmányát publikálta (Oravecz, 2016).

Montessori valóságos kincsként tekintett Itard és Séguin kutatási eredményeire. Kutatásai során az ő eszköz- és metodikai rendszerüket alkalmazta és fejlesztette tovább egyéni munkájához. Ezen módszerek segítségével világhírű eredményeket ért el a fogyatékos gyermekekkel. Azonban a társadalomban lévő pedagógusok megszokták, hogy teljesen más eszköz és módszer rendszerrel kell tanítani a fogyatékos gyermekeket, ezért nem is gondoltak arra, hogy ez a nevelési módszer akár az ép fejlődésmentű gyermekeknél is ugyanolyan jól alkalmazható. De ma már tudjuk jól, hogy ez volt Montessori pedagógiájának kiindulópontja: eszközök alkalmazása az egészséges gyermekek körében (Mede, 2009).

Napjainkban a Montessori pedagógia a világ számos országában jelen van, népszerűsége töretlen, mivel egy igen értékes és hatékony módszert adott a nevelési szakemberek és a szülők kezébe. Hogy mivel is magyarázható ez a több mint egy évszázada tartó siker? Először is azzal, hogy nevelésről vallott nézete átfogó és globális, kiválóan integrálható a különböző kultúrákba (Tomana, Forrai, Villányiné, Trencsényi és Hudra, 2021).

4.2. A Montessori pedagógia célja

A Montessori módszer fénykora az 1920-as évektől egészen a II. világháborúig tartott. Az 1980-as évektől a Montessori pedagógia a reneszánszát éli. Pedagógiáját számos területen lehet hasznosítani, egyes elemei pedig olyan mértékben terjedtek el a köztudatban, hogy sokszor a szakemberek sem tudják, hogy ezek a meghatározó gyakorlatok Montessoritól származnak (Skiera, 2005).

Montessori nevelési módszereit mindig az adott kor mércéjével kell vizsgálni, és ha ezen ismeretek birtokában vagyunk, a nevelési célunkkal össze tudjuk egyeztetni. A Montessori nevelési módszer a mai napig olyan értékeket hordoz magában, ami időtálló. *„Becsüli és támogatja a gyermekeknek azt (...) a tulajdonságát, hogy maga kívánja fejleszteni önmagát, és maga kíván tanulni”* (Langerné, 2017, 122. o.)

Most vizsgáljuk meg, miben rejlik pedagógiai módszereinek célja! Montessorinak számos

tanulmánya szól a gyermeki személyiségről, amelyben megfogalmazza saját tapasztalatai által, hogy ő milyennek is látja a gyermeki jellemet. Első könyvében megfogalmazta, hogy a legnagyobb probléma valójában az, hogy nem ismerik a gyermekek alaptermészetét és ezáltal a neveléshez szükséges fejlesztő eljárásokat nem tudják a gyakorlatban alkalmazni és kifejleszteni.

„Montessori nevelési célja: a független, önmagát ellátni képes, dolgoz, kreatív, önállóan gondolkodó, problémamegoldó, segítőkész, együttműködésre képes, toleráns és békeszerető ember formálása. Eszménye a népek békés egymás mellett élése, amely szerinte csak a kölcsönös szereteten és megértésen alapulhat. Végső célja, hogy az emberiséget hozzásegítse a világbéke megteremtéséhez” (B. Méhes, 1997, 10. o.).

Montessori hisz abban, hogy minden gyermekben megvan az Isten adta cselekvési vágy, hogy a világot meg kell ismertetni velük és hagyni kell őket kibontakozni. Vallással való kapcsolatunktól függetlenül mindannyian egyet érthetünk abban, hogy a gyermek fejlődésére nagy hatással van a külső környezete, ami formálja, motiválja és fejleszti őt. A reformpedagógiák közös tulajdonsága nem más, mint a gyermekközpontúság és az optimizmus. Talán az egyik legfontosabb érték a Montessori pedagógiában nem más, mint a nevelésközpontúság. Ennek lényege, hogy minden gyermek számára biztosítani kell azokat a személyi és tárgyi feltételeket, amelyek a leghatékonyabban tudják szolgálni a képességük kibontakoztatását (Czigléné, 2018).

Az egyik legjellegzetesebb vonása ennek a pedagógiai irányzatnak, hogy a gyermekek saját tevékenységeik és tapasztalataik által jutnak a tudás birtokába. Azonban törekedni kell arra, hogy a munka jellegű tevékenységek rendelkezzenek egy belsőleg érezhető motivációval. Így, ezáltal a gyermek egy sikerorientált személyiség lesz, aki a tevékenykedés által pozitív attitűdöt tud elsajátítani. Tehát Montessori szerint kardinális alapfeladat az, hogy egy olyan közeget hozzunk létre, amely a gyermekeknek derűt és jókedvet sugároz és az életkoruknak megfelelő, képességüket magasabb szintre emelő fejlesztő tevékenységre motiválja őket (Sándor, 2015).

Pedagógiai módszerének alappillére a megfigyelés. Montessori „*normalizálódás*” -nak nevezi a gyermek mozgásigényének, manipulációs készségeinek, kíváncsiságának kielégítését. Önállóságra próbálja nevelni a gyermekeket, hogy ne függjenek a felnőttől. Ehhez meg kell változtatni a környezeti feltételeket, hogy egy olyan miliőben tevékenykedjenek, ami egyéni és életkori sajátosságaiknak megfelelő. A gyermeki fejlődés szabadságát nem úgy kell értelmezni, hogy létrehozunk nekik mindent, hanem egy olyan környezetet teremtünk meg, ami a

tevékenységekbe való beavatkozást minimalizálja (Czigléné, 2018).

Legjellemzőbb eszközei a gyermekméretű bútorok, amik létfontosságúak a gyermekek nevelésében (Oravecz 2016). Montessori szemléletes leírással érvel, *„Azt írja, hogy képzeljék el, hogy az óriások meghívnák őket otthonukba, és a lépcsők, amelynek fel akarnának menni, a térdükig érnének, a székekre alig tudnának felkapaszkodni”* (B. Méhes, 1997, 12. o.). Tehát ő egy olyan biztonságos és gyermekbarát környezetet akart kiépíteni, ami a gyermeki kényelmet és szabad tevékenységet biztosítja. Eleinte a gyermekek hosszú, nehéz asztaloknál ültek, amiről még a lábuk sem ért le. Nagyon nem volt praktikus, mert nehezen lehetett így átrendezni a termet. A játékszereket pedig elzárt szekrényben tartották, amiket csak az óvodapedagógusok vehettek elő megadott időben. Ezért ő innovációként megalkotta a gyermekek méreteinek megfelelő, könnyű anyagból készült, egyszerűen mozgatható bútorokat és a nyitott szekrényes módszer segítségével a gyermekeknek lehetőséget adott arra, hogy bátran bármikor levehessék a polcra a játékokat.

Specifikus tárgynak minősül a Montessori pedagógiában a kis szőnyeg, amivel minden kisgyermeknek rendelkeznie kell. A gyermekek szabadon, a nap folyamán bármikor elővehetik ezeket és ezen végezhetnek különböző tevékenységeket. A szőnyegek terjedelme mutatja azt a gyermektársak számára, hogy ez egy egyéni terület, ahol játék zajlik. Ezen a szőnyegen kiteríthetik a gyermekek a játékokat és ez keretet ad a játéktevékenységhez. A másik kisgyermek, ha csatlakozni szeretne, akkor ő is hoz magának egy szőnyeget, amit hozzáillesztve egy nagyobb játékkeret hozhatnak létre maguknak (Oravecz, 2016).

A Montessori eszközrendszer a mindennapi élethez szükséges eszközöket tartalmazza. A környezetüket mindig tisztán tartják, egyfajta igény alakul ki a házimunka elvégzésére játék közben, ami a szépérzékét fejleszti. Montessori vezette be az óvodában először a naposi munkát, ami az egymás önzetlen segítségére szolgál (B. Méhes, 1997).

4.3. Montessori alapelvek

Maria Montessori egész pedagógiai munkásságának legfőbb alapelve az volt, hogy az egész gyermeki személyiséget olyan individuummá alakítsa, amely egyidejűleg az emberiség humanizálásának elérése érdekében elvárt (Czigléné, 2018).

Az abszorbeáló elme, a mindent elnyelő, magába szívó lélek a gyermek első hat évében jelenik

meg, amikor a külvilágból olyan ismereteket és információkat raktároz el, amik a tudattalan tanulási folyamatok révén jönnek létre. Ezen jelenség megszűnése a hatodik életév betöltése után jelenik meg, amikor elkezdnek kialakulni a tudatos gondolkodási paradigmák (Skiera, 2015).

Montessori a gyermekeknek oly mértékű szabadságot kínál, ami által fejlődésük ugrásszerűen változik. A választás szabadsága az emberi méltósághoz vezet. A szabadságot azonban nem lehet csak úgy megadni, hanem azt ápolni kell az emberi jellem fő vonásaként (Császár, 2019).

Jelentős szerepet tölt be még az előkészített nevelési környezet, melyben a gyermekek saját belső fejlődési állapotuknak megfelelő pszichés és fizikai valósággal találkozhatnak. A környezetnek tartalmaznia kell az önnevelés eszközeit, melyekből a gyermekek saját igényük szerint kedvükre válogathatnak. A szabadság és a környezet kölcsönösen feltételezik egymást, tehát egymással bipoláris rendszert alkotnak (Sándor, 2015).

A munka egy olyan aktivitás, amely nem a felnőtt tanításával, hanem a gyermek akaratával és kíváncsiságával függ össze. A környezetre hagyjuk azt a nemes feladatot, hogy vezesse a gyermekeket a munkában. Minden tárgynak, ami ezt a környezetet alkotja, van egy közös tulajdonsága, ami nem más, mint a hibakontroll. Maria Montessori az új tevékenységet leckének nevezi, ami megfelelő pillanatban a gyermeknek új ismereteket, készségeket, képességeket adhat. Nem zárkozik el attól sem, hogy külső környezetben nevelje és fejlessze a gyermeket, mivel úgy véli, hogy ezek a hatások pozitívan stimulálják a spontán tanulási folyamatokat (Langerné, 2017).

Alapelveiben a spontaneitás is megcsillan, mivel nem szigorú szabályrendszer alapján építette fel módszerét. Egyfajta szabad átmenetet biztosít az életkori tevékenységek között. Semmi sem életkorhoz kötött pedagógiájában, hanem a kíváncsiság és az érdeklődés erejére támaszkodik (Czigléné, 2018).

A gyermek a mindennapos tapasztalatok által elsajátítja annak a lehetőségét, hogy korrigálni tudja a hibáit és ezáltal legyen biztos önmagában. Ez jelenti a saját képességeinek önálló felmérését (B. Méhes, 1997).

4.4. A nevelő szerepe az „új nevelő” fogalma a Montessori pedagógiában

A reformpedagógiai irányzatok többségével ellentétben a Montessori pedagógusok nem az abszolút tudás birtokosai (Mede, 2009), hanem a gyermek önművelődési folyamatának árnyékában lévő személyek. Montessori Itardra hivatkozva azt a kifejezést használja, hogy egy pedagógusnak a gyermek számára „csábítónak” kell lennie. Hogy ez miben is valósul meg? Legyen mindig jó megjelenésű, takaros, haját és ruháját megfelelően tartsa rendben és a gyermekek által kedvelt élénk színeket viselje! Legyen jólelkű, odaadó, halk, jó humorérzékű és derűs, de soha semmi esetben ne gúnyolódjon! Személye egyfajta referencia a gyermekek számára.

A pedagógus legjelentősebb feladata előkészíteni a tárgyi környezetet, eszközöket a tevékenységekhez, új eszközöket létrehozni a gyermekek igényeihez igazodva (Czigléné, 2018). Elképzelhető, hogy úgy tűnik, a pedagógus inaktívan éli meg a csoporttal való tevékenykedést, de közben a legfontosabb feladatnak tesz eleget, mégpedig a megfigyelésnek. A megfigyelései alapján olyan információk birtokába jut, ami a későbbiekben a gyermekek személyre szabott fejlődését segíti elő, oly módon, hogy megfelelő fejlesztő játékokat, tevékenységeket tud együtt végezni a gyermekekkel (Czigléné, 2018). Az egyik legfontosabb, de egyben legnehezebb alapelv az, hogy a gyermeknek csak akkor segítsen a pedagógus, amikor a legnagyobb szüksége van rá, mivel ez a módszer az önállóságra való nevelés egyik legnagyobb hírnöke. Meg kell tanulnia a segítségnyújtás megfelelő pillanatban való beiktatását és mennyiségét, sem kevesebbet, sem többet nem szabad adni belőle a gyermeknek, mert ez a legnagyobb hiba, amit el lehet követni (Mede, 2009).

„A Montessori pedagógia egyik alapelve a Casa dei Bambini első évében egy kisfiú szájából hangzott el „Segíts nekem, hogy magam csinálhassam” (B. Méhes, 1997, 18. o.)! Tehát a pedagógus jelenlétének a megfigyelések során nem szabad passzívnak lennie, mivel az ilyen helyzeteket fel kell fedezni és a felmerülő problémát meg kell oldani. Azonban a gyermekek maguk között sokszor jobban fel tudják fedezni azokat a helyzeteket, amikor a másik segítségre szorul (Németh, 1996). A felnőttek sokszor hajlamosak arra, hogy túl hamar adjanak a gyermekeknek segítséget, akár a teljes problémát is megoldják helyettük, ez nagyon nem jó megközelítés, mert akkor nem tud kialakulni az a nagyfokú önállóság, mint amit ez a módszer a legnagyobb alapelvének tart. Tehát megállapíthatjuk, hogy a pedagógia egy művészet, ami nem könnyű, de meg lehet tanulni (Oravecz, 2016). Ki kell alakítani egy olyan segítő közeget, amiből a gyermek érzi, hogy mellette vagyunk és támogatjuk. Éreztetni kell, hogy a háttérben ott van a nevelő és megvédi őt, biztosítja a nyugalomát, döntéseiben irányt mutat neki és a

vakmerőségre sarkallja. Ez a fajta magatartás szeretetet, megbecsülést és egyfajta tartást biztosít. Nagyon fontos azonban kiemelni, hogy az új nevelő nem használ tárgyi jutalmakat (Czigléné, 2018).

4.5. A Montessori pedagógia eszközszerese

Montessori rendszerének egyik legszembetűnőbb és legismertebb sajátossága a didaktikai eszközszer. A hagyományos óvodákban is nagyon gyakran előfordul, hogy a Montessori által kialakított didaktikai eszközszer darabjaival játszanak a gyermekek (Császár, 2019). Az eszközök segítséget nyújtanak abban, hogy a gyermekek önállóan, saját tapasztalataikból tanulva ismerkedhessenek az eszközökkel, tárgyakkal, ezáltal megvizsgálhatják azok tulajdonságait. Eszközszerének kialakulásában Itard és Seguin munkásságát vette alapul (Oravec, 2016). Montessori felismerte azt a tényt, hogy egy tárgy egyszerre több tulajdonsággal is rendelkezhet, és ezen tulajdonságok egyidejű megfigyelésére a gyermekek nem képesek. Ezért minden eszközben egy tulajdonságot emelnek ki és azt tanulja meg a használata közben a gyermek. Minél jobban fejlődik, annál nagyobb fokú skálán fog gondolkodása és kreativitása is mozogni (Mede, 2009).

Montessorinál az oktatás anyagát elsősorban az eszközök alkotják. Ezek egymásra épülve egy fejlődési kört mutatnak. Külön-külön fejleszti a gyermeknek az érzékszerveit (alak és színérzékelés, látás, hallás, tapintás), nagy hangsúlyt fektet az érzékelés, észlelés szemlélet kialakítására (szín, forma, kiterjedés, hang, illat) (B. Méhes, 1997).

Az eszközök nagyon igényesen kivitelezettek, legfőképpen természetes anyagokból készülnek. Magukban hordozzák az önellenőrzés lehetőségét, ami nagyban elősegíti azt, hogy a gyermek a felnőtt jelenléte nélkül is könnyedén tudjon önellenőrző feladatot elvégezni. Azonban tudjuk azt, hogy központi szerepet játszik a gyermeki kíváncsiság, ami azt takarja, hogy a világot minél jobban szeretnék megismerni és megtapasztalni (Mayer, 2020). Viszont a világ dolgai egy szerteágazó rendszer alapján vannak felépítve. Minden tárgy önálló jellemvonással rendelkezik, ami azt jelenti, hogy a gyermeknek túlságosan hosszú időbe telne ezeket felfedezni, ezért Montessori úgy tartja, hogy ezektől meg kell kímélni a gyermekeket és olyan eszközöket kell nyújtani számukra, amelyek által ezek a kompetenciák kielégülést kapnak játékos formában (Czigléné, 2018).

Az eszközök révén tehát megvalósul a Montessori pedagógia magasabb rendű célja. Ezt azért

tartom fontosnak kiemelni, mivel az eszközök segítségével tud kialakulni az a pedagógiai szemlélet, ami nagymértékben elősegíti a pedagógusok mindennapi tevékenységét a gyermekek foglalkoztatásával kapcsolatban. Mivel az eszközök az öntevékenység megvalósítását tudják biztosítani, ezért úgy vélem, hogy a Montessori pedagógia legfontosabb és leglényegesebb eleme az, hogy a gyermekeknek egy olyan eszközzel adjunk, ami a mindennapi élet tevékenységeinek megtapasztalásában segíti őket. Ezáltal egy olyan fejlesztésnek lehetünk mozgatórugói, ami a gyermekekben egy sikerorientált személyiségjegyet fog létrehozni (B. Méhes, 1997).

4.6. Felmerülő viták a Montessori-pedagógiával kapcsolatban

A 20. század elején már számos országban ismerték és követték Maria Montessori munkásságát, azonban a sikerek mellett bírálatot is olvashatunk pedagógiai nézeteivel kapcsolatban. Leginkább a kortársai, filozófusok, pszichológusok, pedagógusok és a marxisták kritizálták módszereit. Azonban megfigyelhető az, hogy módfelett más kritikai észrevételeket fogalmaztak meg azok, akik ismerték életművét, pedagógiáját és azok, akik csak egy-egy művének elemzésére reflektáltak (Kurucz, 2007). Felfedezhető, hogy a korai írásairól, műveiről készült értékelések jelentősen eltérnek a mai tudományos elemzéstől.

Különös sajátossága pedagógiájának, hogy az eltérő ideológiákra épülő vallási felekezetek, lehetnek akár zsidók, katolikusok, buddhisták, mindannyian sajátjuknak érzik ezt a pedagógiai irányzatot és ezáltal egymáshoz is tudnak csatlakozni (Kurucz, 2007). Fontos kiemelni, hogy Maria Montessori személyiségére sokféle irányzat hatott. Konceptióját nem lehet csak biológiai, pedagógiai, pszichológiai, antropológiai vagy szociológiai aspektusból megközelíteni (Sándor, 2015). Rendszerint továbbfejlesztett, tovább építkező pedagógiai vonások voltak rá jellemzőek, ezért ami a korai szakaszban megfogalmazódott és elfogadott volt, mára az már érvényét veszítette. Korai műveiben a gyakorlaton nyugvó tapasztalatokra épített, kevésbé voltak benne fellelhetők a teoretikus vonások.

Azonban a komoly kritikák ellenére sokan elismerték módszerét és látásmódját. „*Montessori igazán közel áll a gyermekhez. A nevelés azt jelenti szerinte, hogy egy rózsának megengedjük, hogy rózsává fejlődhessen*” (Schwarzwald, 1925, 3. o. idézi Kurucz, 2007).

A viták kiváltó okának az is tekinthető, hogy a Montessori pedagógiát az egyes országokban más-más csoportok érezték magukénak. Így kijelenthetjük, hogy a kritikák minőségét, tartalmát, mennyiségét meghatározták a politikai irányzatok (Kurucz, 2007).

Módszerének támogatói köre országokon belül is nagyon eltérő tendenciát mutat. Nagyon eltérő rétegek vallották magukénak a módszerét. Németországban a szocialisták, Ausztriában a Ferenc-rendi Mária Misszionáriusok, Hollandiában a liberálisok, majd 1920-ban a szocialisták. Azonban számos országban, mint például Csehszlovákiában, Spanyolországban, Hollandiában, Németországban, Olaszországban, a pedagógiáját a katolikus közösségek is elismerték és aktívan alkalmazták (Kurucz, 2009).

Maria Montessori egy olyan pedagógiai hitvallással robbant be a köztudatba a 20. században, ami elméletben és gyakorlatban egy olyan duális képzést jelentett, amit érdemes volt követni és alkalmazni. Köztudott, hogy a kritikákra és az észrevételekre nagyon ritkán válaszolt. Egy alkalommal azonban, amikor megkérdezték, ezt válaszolta. *„Ha egy létrán felmegyek és egy kutya meg akar marni, akkor két választásom van; vagy visszalépni, vagy magasabbra fellépni. Én szívesebben lépek feljebb”* (Standing, 1959, 56. o. idézi Kurucz, 2007 170. o.). Ezt az öntudatosságot rendhagyó életútjának is köszönheti, mivel céljai eléréséhez fáradhatatlan akaraterőre és nagy kitartásra volt folyamatosan szüksége. Előadásában minden eredményt bizonyít, megláttatja a miérteket és teremt egy olyan pedagógiát, ami a gyermekek megértésén és elfogadásán alapszik (Sándor, 2015).

A módszeréről szóló viták fő alaptézisei a módszer eredetisége, a szabadság és az autoritás kérdése, a nevelő helye és szerepe a Montessori-pedagógiában, valamint az eszközök jelentősége.

Holmes úgy vélte, hogy a Montessori pedagógia gondolatai megtalálhatók az ókori filozófusoknál, mint például Platon, Rousseau és Pestalozzi műveiben (Kurucz, 2007).

A sajátos Montessori eszközök kezdetektől fogva a bírálók fókuszában álltak. Többen megkérdőjelezték eredetiségüket, mivel úgy vélték, Jean-Marc Gaspard Itard és Edouard Séguin már korábban létrehozták és alkalmazták ezeket az eszközöket (Oravec, 2016). Visszatérő vita, hogy Montessorit nem illeti meg a prioritás joga, mivel ezeket az eszközöket már az 1800-as években gyógyító nevelésre használták. Azonban a II. Nemzetközi Pedagógiai Kongresszuson mindenkivel megismertette az eszközök történelmi előzményeit, tehát nem lehetett volna belőle ekkora vita, mivel tisztázta elméletének alapjait. *Giuseppe Lombardo-Radice* két Montessorit különböztet meg. Az egyik az, aki didaktikai eszközrendszerre alapoz, a másik meg, aki protestál az elnyomás ellen. de mindvégig harcol a gyermek-felnőtt megértő, harmonikus kapcsolataért és mindvégig segít a gyermeki önállóság megteremtésében és fenntartásában. *„Az első a didaktikus-dogmatikus Montessori, a másik az idealizmus, az olasz lélek képviselője”* (Rignori, 1955, 8. o. idézi Kurucz, 2007 170. o.).

William Stern is az eszközöket bíráló csoportba tartozik. Kifogásolta, hogy Montessori az érzékszerveket egymástól elszigetelve fejleszti. Hiányolta azt, hogy az eszközöket nem használhatják szabadon a gyermekek. Véleménye szerint a Montessori-eszközök a kisgyermekkorban csak a többi játékszerrel együtt keverve hatékonyak. *Serguis Hessen* Montessori eszközeit egyoldalúnak értékeli és úgy gondolja, hogy Montessori nem értette meg a gyermeki játékban rejlő filozófiai lényegét. Úgy véli, hogy a gyermeki aktivitásnak a játékban meg kell jelennie, mert csak így hozható létre a harmonikus fejlődés. A Montessori eszközök pedig ezeket a funkciókat és sajátosságokat nem tartalmazzák, ezért a létrehozott mechanizmust utánpótlásnak minősítette (Kurucz, 2007, Turós, 2024).

5. A kutatás bemutatása

5.1. A kutatás célja

A TDK dolgozatomban egy kvalitatív kutatás eredményeit mutatom be. A kutatás tervezésekor több célt is megfogalmaztam. Egyrészt a Montessori pedagógiával kapcsolatos ismereteim bővítése rendkívül fontos volt számára, de természetesen ezen túlmenően az elsődleges célom az volt, hogy rávilágítsak arra, hogy a Montessori óvodákban napjainkban is azonos pedagógiai elvek mentén nevelik a gyermekeket függetlenül attól, hogy az intézmények a világ mely részén találhatók. Kutatásaim során megismerkedhettem egy magyar és egy amerikai Montessori óvodával. Az intézmények vezetőivel készített interjúk során nyert tartalmak összevetése után célom volt meghatározni azokat a témákat, melyek mindkét interjúban előfordultak. Vizsgálataim során arra voltam kíváncsi, hogy vajon ezek a tartalmak milyen arányban és milyen kontextusban szerepelnek az elmúlt években megjelent friss nemzetközi szakirodalmakban. Az is érdekelt, hogy vajon a kutatók figyelme milyen témákra irányul a Montessori pedagógián belül a 2015 után megjelent külföldi publikációkban.

Kutatásaim elején kérdéseket fogalmaztam meg. Kutatási kérdéseim a következők voltak:

K1: Mely témák szerepelnek leggyakrabban a nemzetközi szakirodalmakban Maria Montessori pedagógiai nézeteivel, módszereivel kapcsolatban?

K2: A magyar és az amerikai Montessori óvodákban jelenlévő közös Montessori tartalmak vajon megjelennek-e napjaink külföldi szakirodalmaiban?

K3: Ha találunk ilyen témákat, vajon ezek milyen arányban kapnak helyet az angolnyelvű tanulmányokban?

K4: A szakirodalmi áttekintés milyen új ismeretekkel gazdagíthatja a magyar és az amerikai óvodavezetőkkel készült interjúkból kapott eredményeket?

5.2. A kutatás módszere és menete

Kutatásomhoz kvalitatív kutatási módszereket választottam (Sántha, 2018, Corbin és Strauss, 2015). A kvalitatív stratégia lehetővé teszi a szöveges adatok mélyebb megértését és a mögöttes tartalmak, témák felfedését.

Kutatásomban több módszert is alkalmaztam. Egyrészt a magyar és az amerikai Montessori

óvodákban megjelenő pedagógiai módszerek megismerése céljából interjút készítettem Montessori óvodák intézményvezetőivel. A magyar óvodába személyesen volt lehetőségem ellátogatni 2024 januárjában, az USA-ban található óvoda vezetőjével pedig online készítettem interjút 2023 novemberében. Az interjúk alkalmazása fontos volt a Montessori pedagógiai elveinek megértésében, mivel személyes betekintést kaphattam azoknak a tapasztalataiba, akik mindennap alkalmazzák ezt a módszert.

A kutatásom másik módszere az SLR volt, mely átfogó képet adhat arról, hogy a tudományos közösség hogyan értelmezi és alkalmazza Montessori elveit. Ez az átfogó szakirodalmi áttekintés kiegészíti az interjúkat, mivel rendszerbe foglalja a releváns irodalmi adatokat, alátámasztva a Montessori pedagógia szempontjait. Egy ilyen megközelítéssel az elemzés komplex és sokrétű képet adhat Montessori pedagógiai hatásáról és annak gyakorlati alkalmazásáról. Az 1. táblázat bemutatja a kutatásban felhasznált kutatási módszereimet.

1. táblázat Kutatás módszerei

Kutatás módszerei	• Interjú
	• Megalapozott elmélet
	• SLR (Szisztematikus Szakirodalmi Áttekintés)

Az interjúkészítés lépései:

- **Célcsoport kiválasztása:** olyan pedagógusokkal és szakemberekkel rögzítettem interjút, akik Montessori alapelveit alkalmazzák, illetve Montessori-képzésben részesültek. Ez a csoport közvetlenül kapcsolódik az alkalmazott módszerekhez, és személyes, első kézből származó tapasztalatokat tudtak megosztani.
- **Kutatási kérdések kialakítása:** Az interjúkérdések a Montessori módszer gyerekekre gyakorolt hatására és felhasznált eszközökre, módszertanra fókuszált, illetve arra, hogy ezek mennyire működnek hatékonyan a mindennapi nevelési környezetben.
- **Adatgyűjtés:** az interjúk során nyitott kérdésekkel dolgoztam, mely lehetővé tette a válaszadóknak, hogy részletes, mélyreható válaszokat adjanak. Ezek az adatok jelentős értéket képviselnek, mivel gazdag információkat nyújtanak a Montessori pedagógia gyakorlati hatásairól és kihívásairól.

Primer kutatásomban elsőként tehát interjút készítettem két Montessori (magyar és amerikai) óvoda vezetőjével. A Magyarországon lévő Szombathelyi Pipitér óvoda jelenleg 6

gyermekcsoporttal, ebből két német nemzetiségi 2 Montessori szellemiségű és 2 néphagyományon alapuló kézművesség csoporttal rendelkezik. Az óvoda hatékony, eredményes és sokoldalú nevelést, és személyiségfejlesztést folytat. Céljuk a boldog, derűs gyermekkor biztosításával önállóságra, kreativitásra, a problémák megoldására képes gyermekek nevelése egy szeretetteljes légkörben. A gyermekek esztétikus környezetben, a szülők igényeit is figyelembe véve, szakmailag jól felkészült nevelőtestülettel együtt, szeretetteljes légkörben töltik napjaikat.

Az USA-ban lévő Power of Two Montessori egy olyan intézmény, ahol Maria Montessori elvei életre kelnek egy inspiráló környezetben. A pennsylvaniai Kennett Square szívében található Montessori magániskola és óvoda az innovatív tanulás kiváló színtere, amely minden gyermek holisztikus fejlődését hivatott elősegíteni a fejlődésük kezdetén. A tanulás iránti szeretet és az egyéniség tisztelete iránti elkötelezettséggel a Power of Two Montessori egyedülálló oktatási utat biztosít, amely túlmutat a hagyományos határokon.

Az interjúk szövegét a megalapozott elmélet módszerével vizsgáltam meg. Olyan közös elemeket kerestem, amelyek segítségével egy átfogó képet kapok annak érdekében, hogy fel tudjam állítani kutatási kérdéseimet. A kérdések megfogalmazása után pedig a 2015-2024-ig megjelenő releváns szakirodalmak vizsgálatával tárhattam fel a Montessori nevelési módszer pedagógia jelentőségét (Szokolszky, 2004).

Az interjú és a megalapozott elmélet két fontos kvalitatív kutatási módszer, amelyeket a pedagógiai és pszichológiai kutatásokban is gyakran alkalmaznak. Szokolszky (2014) és Falus (2004) munkái alaposan körüljárják ezeket a módszereket, különösen azok alkalmazási lehetőségeit és módszertani sajátosságait (Falus, 2004). Az interjú egy olyan módszer, amely lehetővé teszi a kutató számára, hogy mélyebb betekintést nyerjen az interjúalanyok élményeibe, gondolataiba és érzelmeibe. Szokolszky (2014) szerint az interjú fő célja a résztvevők szubjektív nézőpontjának megértése, miközben a kutató olyan témákat, kérdéseket tár fel, amelyek nem érhetők el más adatgyűjtési technikákkal. Falus (2004) hangsúlyozza, hogy az interjú típusai lehetnek strukturáltak, félig strukturáltak vagy nyíltak, attól függően, hogy milyen mértékben szabályozottak a kérdések és a válaszadások. Az interjúk kiemelkedő fontosságúak a pedagógiai kutatásokban, mivel segítenek feltárni a tanulók, pedagógusok, valamint szülők gondolatait és élményeit (Falus 2004, Ollé, 2008).

A megalapozott elmélet a szöveges adatok, dokumentumok vagy egyéb kvalitatív források

rendszeres vizsgálatát és kódolását jelenti. Szokolszky (2004) úgy definiálja a módszert, mint egy olyan elemzési technikát, amely segít feltárni a szövegben rejlő jelentéseket, visszatérő mintákat és tematikus egységeket. Ez a módszer elsősorban szisztematikus és strukturált, lehetővé téve a kutatóknak, hogy nagy mennyiségű szöveges adatból releváns információkat nyerjenek ki. Sántha (2018) a megalapozott elméletet úgy írja le, mint amely gyakran kódolási folyamatokat is magában foglal, melyek alapján a szövegeket kategóriákba sorolják, hogy felfedjék a kulcsfontosságú témákat és mintázatokat. A megalapozott elmélet széles körben alkalmazható módszer, amely segítséget nyújt a pedagógiai kutatásokban, különösen akkor, ha a kutatás középpontjában a szöveges adatok rendszerezése és értelmezése áll.

Mindkét módszer tehát lehetővé teszi, hogy a pedagógiai és pszichológiai kutatásokban mélyebben megértsük a résztvevők élményeit és gondolatait, valamint a szöveges adatok mögött meghúzódó jelentéseket (Szokolszky, 2004).

Ebben a fázisban a következő lépéseket végeztem:

- **Tematikus elemzés:** A kódokból kirajzolódó mintázatok alapján meghatározhatók a Montessori módszer főbb hatásai és kihívásai. A válaszok elemzése feltárhatja, hogy a pedagógusok hogyan értékelik a módszer gyerekekre gyakorolt hatását, milyen előnyöket és nehézségeket tapasztalnak a mindennapi alkalmazás során.
- **Értelmezés és következtetések:** A megalapozott elmélet segít abban, hogy az interjúk során szerzett információkat egységes, értelmezhető formába öntsük. Az elemzés eredményei alapján átfogó következtetések vonhatók le Montessori pedagógiai elveinek hatékonyságáról, illetve arról, hogy ez hogyan illeszthető a jelenlegi oktatási-nevelési elvárásokhoz.

Az interjú és a megalapozott elmélet tehát egymást támogatva hozza létre a kutatásban a mélyebb, kontextusban gazdagabb képet, amely bemutatja a Montessori-módszer valódi hatását és alkalmazhatóságát az óvodai nevelésben.

E két kutatási módszer alkalmazása mellett, a nemzetközi szakirodalmak vizsgálatára az SLR¹ módszert használtam, ami publikációs adatbázisokban való kulcsszavas keresést jelent. Ez a módszer a témámhoz kapcsolódó szakirodalmak beazonosítását, illetve a nem vagy alig kapcsolódó tanulmányok kiszűrését tette lehetővé. A módszer az irodalomkutatás lépéseinek bemutatásával biztosítja az eredmények reprodukálhatóságát, így növelve azok hitelességét.

¹ SLR módszer: szisztematikus irodalomkutatás (systematic literature review)

Kutatásomban angolnyelvű releváns szakirodalmakat tanulmányoztam. Az SLR módszerrel történt kutatást azért választottam, mert ennek az az erőssége, hogy a témával kapcsolatos összes releváns szakirodalmat képes egyidőben vizsgálni. Az utóbbi évtizedekben a digitalizáció rohamos előretörése miatt, az internetes tartalomszolgáltatás fejlődésének köszönhetően, sorra jelentek meg digitális könyvtárak, elektronikus adatbázisok, szövegarchívumok, amelyek jelentősen megkönnyítik a szakirodalmak korlátlan hozzáférését. Az elektronikus adatbázisokban kulcsszavak alapján lehet keresést indítani egy-egy témával kapcsolatban. A több kulcsszavas keresési funkció pedig segítséget jelent abban, hogy szűkítse a felkínált adatok mennyiségét (Somogyiné, 2020).

A Soproni Egyetem könyvtára számos elektronikus adatbázishoz biztosít hozzáférést a hallgatók számára is. Ennek köszönhetően kutatásomhoz számomra is elérhetővé váltak ezek.

A vizsgálatomhoz a következő két adatbázist használtam:

- Educational Resourchers Information Center (ERIC)
- Scopus Preview

Az (Educational Resourchers Information Center) ERIC felületén csak pedagógiai és pszichológiai lektorált tanulmányokkal találkoztam, aminek köszönhetően a beválogatott irodalmak jelentős része innen került ki.

A Scopus Preview felületén is találtam a témámmal kapcsolatos forrásokat a pszichológia szekció használatával, mivel a Scopus adatbázis számos témakörben kínált szakirodalmi tanulmányokat. Kérdéseimre építve lektorált cikkek, folyóiratok, doktori értekezések kerültek a kutatásaim fókuszába. A 2015-től 2024-ig tartó időszakban megjelent cikkeket tanulmányoztam annak érdekében, hogy minél frissebb eredményekre tudjak támaszkodni a kutatásom során.

Az SLR módszer használata során az első lépés a szakirodalmakat kiválasztó/elutasító kritériumrendszer meghatározása ún. keresési kulcsszavak (search strings, search query/s), valamint további egyéb kritériumok alapján. Második lépésként kerül sor a szakirodalmi adatok felkutatására, valamint a megadott kritériumoknak megfelelő tanulmányok kiszűrésére, amihez át kellett tekinteni a kiválasztott elektronikus adatbázisokat.

A kulcsszavas keresés során Montessori munkásságára és módszerére fókuszáltam az ERIC

felületén (Montessori methods*), a Scopus Preview felületén pedig a (Montessori methods AND activity AND education*) keresőszavak alapján dolgoztam.

A keresést az elmúlt kilenc évre szűkítettem (2015-2024), mindemellett kiemelten fontosnak tartottam azt, hogy angolnyelvű szakirodalmakat használjak annak érdekében, hogy átfogó képet kapjak a témában.

5.3. *A kutatás mintája, a mintavételezési folyamat*

A kutatásom mintáját egyrészt a két óvoda képezi, másrészt az a témám szempontjából releváns közel 700 tanulmány, amelyeket a Scopus Review és az ERIC adatbázisokban találtam. Az 2. táblázat mutatja adatbázisonként a találatok számát, valamint a használt keresőszavakat.

2. táblázat Kulcsszavak előfordulása a kutatásba bevont adatbázisokban

<i>Adatbázis</i>	<i>Keresőszavak</i>	<i>Találatok</i>
ERIC	(Montessori method,)	398
Scopus	(Montessori methods AND activity AND education)	297

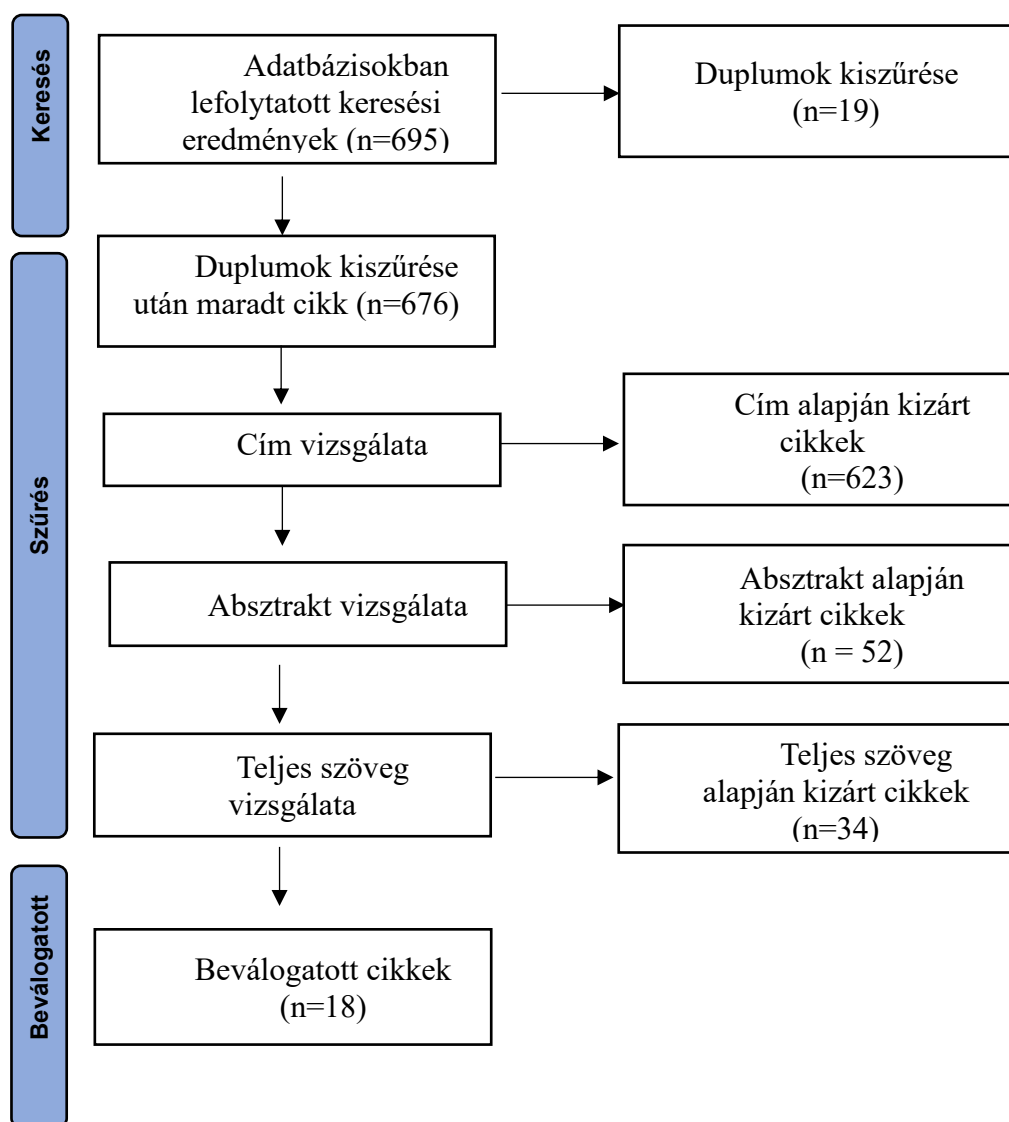
A rétegzett mintavétel folyamatának leírása:

1. A Montessori method* elsődleges kulcsszóval keresést futtattam le a következő adatbázisokban: Educational Resourchers Information Center (ERIC) és Scopus Preview. Az első körös keresési futtatáson egyéb szűrési feltételt nem adtam meg.
2. Az első szűrésnél bebizonyosodott az, hogy egyetlen kulcsszó segítségével nem kaphatok átfogó képet, ezért további keresőszavakat generáltam. Az ERIC felületén a (Montessori method* Montessori activity*) kulcsszavakat használtam, míg a Scopus felületén összevont kulcsszavas rendszer segítségével végeztem a szűrést. A Scopus keresőprogram felületén a következő keresőszavakat használtam: Montessori method* AND activity* AND education*.
3. Ezek után mindegyik adatbázisban beállítottam, hogy 2015-2024-ig mutassa be az ezekben a témákban írt összes releváns adatállományt. Az ERIC adatbázis felületén külön nem kellett témákra szűrni, mivel ez egy olyan adatbázis, ahol csak pedagógiai és pszichológiai folyóiratok, doktori értekezések szerepelnek. A Scopus felületén azonban a pszichológiai szekciót és a folyóiratokban megjelent tanulmányokat állítottam be.

4. A következő lépésben közel 700 szakirodalmat válogattam ki cím, kulcsszavak és absztrakt alapján. Ahogyan az 1. sz. ábra is mutatja, összesen 19 duplumot találtam, ami azért fordult elő, mert két adatbázist használtam fel a kereséshez. A cím, kulcsszavak és az absztrakt alapján 52 beválogatott irodalom maradt, azonban még ez is soknak bizonyult. Ezért készítettem egy második körös absztrakt vizsgálatot, aminek segítségével már csak 34 szakirodalmi forrásra szűkült a kutatási mintám. Mindezek után következett a teljes szöveg átvizsgálása, aminek köszönhetően 18 releváns szakirodalom került beválogatásra.
5. Kizártam azokat a dokumentumokat, amelyek a korai életkorra, általános vagy középiskolai tanulmányokra vonatkoztak, vagy éppen nem tartalmaztak a Montessori pedagógia sajátosságairól szóló információkat. A hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, sérült gyermekekről szóló tanulmányok is kizárásra kerültek. Számos olyan tanulmánnyal is találkoztam, ami a COVID 19 járvány helyzetét írta le Montessori intézményekben, azonban kutatásomban ez sem tekinthető relevánsnak a kutatási témám szempontjából.
6. Végezetül azok az empirikus tanulmányok kerültek beválogatásra, amelyek az óvodai nevelésben alkalmazott Montessori módszerekről, a Montessori eszközökről, filozófiáról, tárgyi környezetről, tanítási stratégiákról szóltak.

Ennek eredményeképpen kezdhettem meg a kutatást, amely során számos olyan szakirodalommal találkozhattam, ami elősegítette munkámat. Úgy gondolom, hogy ez a fajta kutatási stratégia nagyon erős abban, hogy hiteles és friss forrásokat biztosít azok számára, akik a jelen kor helyzeteiről szeretnének kutatásokat végezni.

Az 1. ábra bemutatja a kizárási és beválogatási folyamat lépéseit.

1. ábra Beválogatási és kizárási folyamat lépései (az ábra a PRISMA irányelvek alapján készült, Page et al, 2021).

A fentebb bemutatott kutatási folyamat következtében az alábbi 18 szakirodalom alkotja a kutatásom mintáját. Ahogyan az 1. ábra is mutatja, a kutatásban 695 tanulmány mintavételezésével kezdődött meg a vizsgálat, azonban a folyamatos szűrés eredményeképpen alakult ki a 18 beválogatott releváns szakirodalom, amit mintául vettem a kutatás folyamatában. A dolgozat későbbi felében megjelenő diagrammok már a beválogatott 18 szakirodalom előfordulási kulcsszavas kereséseit veszi alapul. A maradék 677 szakirodalom azért került ki a mintámból a szűrések után, mivel ezek nem szolgáltak releváns vagy a kutatást előre mozdító fontos információkkal. A túl sok elemszám pedig nem hozott volna pontos eredményt, ezt több szakirodalom is alátámasztotta.

1. Angeline, S. L. (2018). Rethinking Education: Montessori's Approach. *Current Directions in Psychological Science*, 27 (6), 395-400.
2. Angeline, S. L., Taggart, J. (2019). Pretend Play and Fantasy: What if Montessori Was Right? *Child Development Perspectives*, 13 (2), 85-90.
3. Cecilani, A. (2021). Maria Montessori and Embodied Education: Current proposal in preschool education. *Ricerche di Pedagogia e Didattica*, 16 (2), 149-163.
4. Colgan, A. D. (2016). The Epistemology behind the Educational Philosophy of Montessori: Senses, Concepts, and Choice. *Philosophical Inquiry in Education*, 23 (2), 125-140.
5. Demangeon, A., Claudel-Valentin, S., Aubry, A., Tazouti, Y. (2023). A meta-analysis of the effects of Montessori education on five fields of development and learning in preschool and school-age children. *Contemporary Educational Psychology*, 73, 102182.
6. Faryadi, Q. (2017). *The Application of Montessori Method in Learning Mathematics: An Experimental Research*. Doktori értekezés. Future Expert Solutions, Kuala Lumpur, Malaysia.
7. Flack, I. (2022). *Incorporating Environmental Education within Montessori Environments; A Call for Educational Change*. Doktori értekezés. Loyola University Maryland - Graduate School of Education.
8. Fleming, D. J., Culclasure, B., Zhang, D. (2019). The Montessori Model and Creativity. *Journal of Montessori Research*, 5 (2), 1-14.
9. Hiles, E. (2018). Parents' Reasons for Sending Their Child to Montessori Schools. *Journal of Montessori Research*, 4 (1), 1-13.
10. Jeong, J. (2020). Montessori as a School Reform Alternative Reflecting Biblical Anthropology. *Journal of Research on Christian Education*, 29 (3), 307-327.
11. Joosten, A. M. (2016). Observations. *NAMTA Journal*, 41 (3), 199-213.
12. Maciá-Gual, A., Domingo-Penafiel, L. (2021). Demands in Early Childhood Education: Montessori Pedagogy, Prepared Environment, and Teacher Training. *International Journal of Research in Education and Science*, 7 (1), 144-162.
13. Musa, R., Jummai, A., Adeyemi, A. (2021). School Environment and Methods of Teaching as Correlates of Language Skills Achievement of Pre-Primary School Pupils in Edo State Nigeria. *Education Quarterly Reviews*, 4 (3), 243-251.
14. Oesting, T. (2021). Approaching Holidays Equitably in a Montessori Setting. *Montessori Life: A Publication of the American Montessori Society*, 33(3), 40-50.

15. Ryan, B. R., Mika, P., Juli, P., Faustino, B. J. (2022). Teachers' perspectives on optimizing manipulatives in teaching 21st century skills in kindergarten. *Journal of Childhood, Education and Society*, 3 (1). 1-11.
16. Sanja, B., Tatjana, B. (2017). Cooperation between Parents and Preschool Institutions through Different Concepts of Preschool Education. *C.E.P.S Journal*, 7 (4), 207-226.
17. Tympa, E., Karavida, V., Charissi, A., Siaviki, A. (2022). Parental Views of the Montessori Approach in a Public Greek Early Years Setting. *Education 3-13*, 50 (2), 281-287.
18. Zoll, S. (2017). The Montessori Experiment in Rhode Island (1913-1940): Tracing Theory to Implementation over 25 Years. *Journal of Montessori Research*, 3 (2), 39-54.

5.4. Az interjú és elemzésének módszertana

5.4.1. A kutatás mintája, a mintavételezési folyamat

Az interjú fókuszába olyan pedagógusok és szakemberek kerültek, akik alkalmazzák a Montessori alapelveit, illetve Montessori-képzésben részesültek. Így kerestem fel a szombathelyi Pipitér Óvoda intézményvezetőjét, mely óvoda Montessori szellemiséggel szervezi az oktatói-nevelői munkát az alapító okirata alapján is. Az interjú szövegét saját diktafonnal rögzítettem, mely szöveg átirata a mellékletben olvasható.

A Montessori intézmények kiválasztása során az egykori középiskolám igazgatója javasolta a Pennsylvániai Power of Two Montessori óvoda vezetőjét, mint potenciális interjúalanyt. Az amerikai intézménnyel felvettem a kapcsolatot és sikerült online formában, Zoom platformon keresztül az interjút rögzítenem, melynek átirata a mellékletben szintén olvasható. Az interjúk elemzésének módszertana a további fejezetekben olvasható.

5.4.2. A megalapozott elmélet a kutatásban

A Corbin és Strauss-féle grounded theory (GT) (2018) megközelítést alkalmaztam az interjúk elemzésében, mely interjúk felvételének körülményeire a későbbiekben részletesen kitérek. Az interjúk kvalitatív adataiból szisztematikusan felépíthető elméleti keret GT segítségével, még akkor is, ha a kiindulási adatok nem teljesen ideálisak az elemzési kerethez. Ez történt a bemutatott kutatás esetében is, ugyanis a rendelkezésre álló erőforrások nem tették lehetővé, hogy maradéktalanul megvalósulhasson az adekvát interjúfelvétel. Ezért az interjúelemzést különvettem és külön módszertani részben tárgyalom, hiszen ennek eredményeit megfelelő óvatossággal kell kezelni.

Corbin és Strauss módszere különösen hasznos lehet akkor, ha a kutatás fókusza a résztvevők nézőpontjainak feltárása. A jelenlegi interjúkból származó adatok strukturálásával és a nyílt, axiális és szelektív kódolás alkalmazásával olyan kategóriákat azonosítottam, amelyek relevánsak lehetnek a Montessori pedagógia mélyebb rétegeinek feltárásához és annak megértéséhez, hogy az igen sajátos eszközök és a módszertan miként kapcsolható össze. Mindez nívumnak tekinthető annak ellenére is, hogy a Montessori pedagógia számos kutatás fókuszában állt már.

Bár a jelenlegi interjúk nem felelnek meg teljes mértékben a Seidman-féle (2002) interjúfelvétel elveinek (amely strukturáltabb, háromfázisú folyamatot ír elő az élettörténeti narratívák és a

résztevők kontextusainak mélyebb feltárására), kutatói döntés alapján megtartottam az adatokat. Ennek oka, hogy az interjúk tartalmazhatnak releváns információkat a Montessori pedagógia alkalmazásáról és annak gyakorlati aspektusairól, még ha ezek nem is teljesen kimerítőek vagy módszertanilag ideálisak.

A Corbin és Strauss-féle grounded theory rugalmas keretrendszere lehetővé teszi, hogy a kevésbé strukturált adatokból is értelmezhető elméleti modelleket hozzunk létre. Az interjúk elemzése pedig rávilágíthat arra, hogy az interjúfelvételi folyamatot hogyan lehet pontosabban megtervezni, hogy az adatok mélyebbek, megbízhatóbbak és a kutatási célokkal teljes mértékben összhangban legyenek. Mindez a kutatás folytatásának, újrakezdésének vagy átstrukturálásának neuralgikus pontja.

A jelenlegi interjúk mérsékelt relevanciájuk ellenére értékes adatokkal szolgálhatnak, amelyeket a grounded theory (Sántha, 2018) módszertanával sikerült megszerezni és elméleti keretté alakítani.

5.5. Az interjú szövegek kódolása

A Grounded Theory (megalapozott elmélet) módszertana tűnt megalapozottnak, ugyanis az interjúk során gyűjtött adatok mélyebb elemzésére is alkalmas lehet, melyhez Corbin-Strauss (2015) elméletét vettem alapul. A lehorgonyozott elmélet (Sántha, 2018) alkalmazható arra, hogy feltárja a gyakorlat és a Montessori alapelvek közötti kapcsolatokat. A folyamatos iteratív lépések során azokra a kulcs kifejezésekre szűkíthetjük az elemzési keretet, mely segítheti a SLR forrásainak lehatárolásában és eredményeinek metaelemzésében is. A szövegek kódolása érvelhető, hiszen segíthet megszerezni és értelmezni a szöveges adatokat.

A szövegek rendszerezett kódolásával az interjúkban rejlő mintázatok, témák, jelentések rendszerezése során felszínre kerülhetnek a szöveg mélyebb rétegei, mint amilyenek például a Montessori alapelvek gyakorlati alkalmazásának árnyalatai és az elméletből közvetlenül nem feltétlenül feltárható finom rétegei.

Nyílt kódolást (open coding) alkalmaztam (Corbin és Strauss, 2015), mely során alaposan átolvastam az interjúkat és megjelöltem és csoportosítottam a kulcsmondatokat és kifejezéseket, majd elneveztem a kódokat. Ezt követte az axiális kódolás, mely során csoportosítottam a nyílt kódokat nagyobb kategóriákba és igyekeztem az összefüggésekre reflektálni. Ezt követte a tematikus elemzés, mely alapján kirajzolódtak a főbb témák.

Példa a kódolás folyamatára:

Interjúrészlet: *"A gyerekek önállóan választhatják meg a tevékenységeiket, ami segít fejleszteni a döntéshozatali képességeiket és a függetlenségüket."*

Nyílt kód: „Tevékenységválasztás”, „Döntéshozatali képesség”, „Függetlenség fejlesztése”

Kategória: „Gyermeki autonómia”

Téma: „A Montessori pedagógia hatása a gyermekek autonómiájára”

Az intrakódolás után Cohen-féle kappa együtthatóval elemeztük a megbízhatóságot (Burla et. al., 2008), mely egy olyan statisztikai mérőeszköz, amely alkalmas a kódolás megbízhatóságának elemzéséhez és releváns a kvalitatív elemzés, megalapozott elmélet során is. Az intrakódolás szimulációja alapján a megbízhatóság 69%-os értéket mutatott, amely Cohen's kappa alapján 0.38 értéket jelent. A két kódolás között 15 nap telt el. Mindez arra is utalhat, hogy az interjú felvételének körülményeit egy ismételt kutatásban újra kell tervezni és szigorúan be kell tartani az interjúfelvétel adekvát szabályait (Siedman, 2002) vagy maga a kvalitatív elemzés is veszélybe kerülhet.

A kódolás eredményei rávilágítottak arra, hogy a Montessori pedagógia főbb jellemzői, mint amilyen az autonómiára nevelés, a megfigyelés alapú tanulás és a gyakorlati készségek fejlesztésének kiemelt jelentőségűek. Az elemzés során azonosított kategóriák, mint az *egyéni fejlődés támogatása, természeti és művészeti nevelés, szülői együttműködés és tanulási alapelvek*, egy komplex és igencsak összefüggő rendszert mutatnak. A Montessori módszer a kódok és a kódkapcsolatok, kategóriák alapján is integrált megközelítés. A fizikai környezet és a pedagógiai eszközök szerves és funkcionális egységbe kapcsolódnak a módszertan során.

5.5.1. Nyílt kódolás (Open Coding) eredményei és kódjai:

- **„Megfigyelés alapú pedagógia”**: Montessori módszer egyik alappillére.
- **„Saját készítésű tanári anyagok”**: Pedagógusok által készített albumok és eszközök.
- **„Filozófia, mint alap”**: Montessori pedagógia filozófiai kerete.
- **„Vegyes korcsoport”**: Gyermekek korosztályi keverése.
- **„Gyermekek autonómiája”**: Szabad választás a tevékenységek között.
- **„Szülők bevonása”**: Szülői értekezletek és együttműködés a szülőkkel.
- **„Tehetség felismerése”**: Egyéni tehetségterületek azonosítása.
- **„Természeti elemek szerepe”**: Növénygondozás és természetközeli tevékenységek.
- **„Spontaneitás és kreativitás”**: Gyermekek kezdeményezésein alapuló tanulás.
- **„Tudás alapú tanulás”**: Játék helyett tudásalapú tevékenységek.

5.5.2. Axiális kódolás:

A nyílt kódokat összefüggések alapján csoportosítjuk, hogy kategóriákat hozzunk létre (3. táblázat).

Kategória	Nyílt kódok
<i>Megfigyelés alapú tanulás</i>	„Megfigyelés alapú pedagógia”, „Filozófia, mint alap”
<i>Egyéni fejlődés támogatása</i>	„Gyermekek autonómiája”, „Tehetség felismerése”
<i>Természeti nevelés</i>	„Természeti elemek szerepe”, „Spontaneitás és kreativitás”
<i>Szülői együttműködés</i>	„Szülők bevonása”
<i>Korspecifikus rugalmasság</i>	„Vegyes korcsoport”
<i>Eszközalapú pedagógia</i>	„Saját készítésű tanári anyagok”

3. táblázat axiális kódolás

5.5.3. Szelektív kódolás:

A központi téma kiválasztása, amely összefogja az axiális kódolásból létrejött kategóriákat (4. táblázat):

Központi téma: „A Montessori pedagógia filozófiája és gyakorlati megvalósítása az autonómia és természetközeli tanulás támogatásában.”

Szövegrészlet	Nyílt kód	Kategória	Központi téma
„A Montessori módszer tele van megfigyeléssel.”	„Megfigyelés alapú pedagógia”	Megfigyelés alapú tanulás	A Montessori pedagógia autonómia alapú szemlélete
„Az óvodapedagógus elkezd írni és rajzolni a saját albumát.”	„Saját készítésű tanári anyagok”	Eszközalapú pedagógia	
„A csoportban a korosztálynak vegyesnek kell lennie.”	„Vegyes korcsoport”	Korspecifikus rugalmasság	
„A gyermekek a saját egyéni ritmusukban tanulnak.”	„Gyermekek autonómiája”	Egyéni fejlődés támogatása	
„A növények gondozása és a természethez való kapcsolódás központi szerepet játszik a tanulásban.”	„Természeti elemek szerepe”	Természeti nevelés	

4. táblázat szelektív kódok

6. Eredmények

A kutatás során nyert eredményeket a kezdeti kutatási kérdések struktúrája mentén fogom elemezni, hogy az összhangban legyen a kutatás célkitűzéseivel. Ez a megközelítés biztosítja, hogy az adatok értelmezése szorosan kapcsolódjon a kutatás alapkérdéseire, amely lehetővé teszi a releváns információk kiemelését és azok ellenőrzését. Így az elemzés lépésről lépésre haladhat a feltett kérdések megválaszolása felé, amely átfogó képet ad a kutatási téma megértéséhez.

6.1. A leggyakrabban szereplő témák a külföldi szakirodalmakban Maria Montessori pedagógiai nézeteivel, módszereivel kapcsolatban (K1)

Miután az SLR módszer segítségével kiszűrtem a kutatásomhoz releváns szakirodalmakat, megkezdődött azok alapos áttanulmányozása. A beválogatott nemzetközi szakirodalmakban a leggyakrabban előfordult Montessori pedagógiával kapcsolatos témák a következők:

- a Montessori filozófia,
- a természeti környezettel való identitás kialakítása,
- a megfigyelésen alapuló nevelés,
- az egyszerűen alakítható tanterem,
- a spontán tanulási formák és
- a Montessori eszközök.

6.2. A magyar és az amerikai Montessori óvodákban jelenlévő közös Montessori tartalmak megjelenése napjaink külföldi szakirodalmaiban (K2)

Az 5. táblázat bemutatja a két intézmény vezetőivel készült interjúk alapján kiszűrt témák közös csomópontjait. Ezek alapján kezdődhet meg a 2015-2024-ig tartó időszak szakirodalmainak vizsgálata az SLR módszer segítségével.

5. táblázat Az amerikai és a magyar óvoda interjúinak összehasonlítása

Téma	Amerikai óvoda	Magyar óvoda
Montessori szellemiség és filozófia	Montessori módszer alapelveinek használata, különös figyelemmel az önállóságra és természetes hétköznapi anyagok használatára való szempont alapján.	Montessori szellemiség az óvodai csoportokban. A Montessori eszközök használata minden csoportban, és a pedagógiai program része a gyermekek önállóságra nevelésében.
Spontaneitásra és kellő rugalmasságra épülő nevelés	A gyermekek által alkalmazott tevékenységek elvégzésében jelenik meg leginkább. Nagy jelentőséget fordít az egyéni tevékenységek és célok elérésére.	A spontaneitás alapvető eleme a mindennapi tevékenységeknek, mivel a gyermekek önálló érdeklődése és felfedezése vezető szerepet kap a tanulási folyamatban.
Montessori eszközrendszer és az óvodapedagógusok által készített eszközök	A Montessori eszközök a gyakorlati életre készítik fel (cipzár húzása, öntözés stb.), minden gyermeknek saját szőnyeg áll rendelkezésére az elmélyült, önálló játék érdekében. Az eszközök támogatják a hétköznapi készségek elsajátítását.	Minden csoportban elérhető a Montessori eszközrendszer, amelyet részben vásárolnak, részben pedig saját kézzel készítik el. A pedagógusok ötletbörzéken osztják meg egymással tapasztalataikat.
Csoportösszetétel	Vegyes életkorú csoportok, amelyeken belül az idősebb gyermekek az iskolai felkészítő tevékenységekben vesznek részt. Az intézmény rugalmasan kezeli a különböző korcsoportokat.	Csoportlétszám átlagosan 23-24 fő, vegyes életkorú csoportok (3-7 évesek). A nagycsoportosokkal külön készülnek az iskolára, de a kisebb gyermekek is szabadon bekapcsolódhatnak.
Magas szintű Montessori elvekre épülő oktatói/nevelői továbbképzés	Magas szintű oktatói/nevelői továbbképzés. Több éves tapasztalat kell, vizsgamunkák, gyakornoki állás egy Montessori pedagógus mellett.	Továbbképzés, elméletei és gyakorlati vizsgából tevődik össze. Azonban nem olyan komplex, nincsen tanulói fázis.
Természeti környezettel való identitás kialakítása	A kozmikus nevelés úgy valósul meg, hogy gyermekeiket olyan módon nevelik, aminek következtében egy olyan látásmód birtokába kerülnek, ami segíti őket a környezetben való egyszerűbb eligazodásban.	A kozmikus nevelés úgy valósul meg, hogy az óvodapedagógusok nagyon sokat tesznek annak érdekében, hogy a gyerekek megértsék az idő múlását, a napszakokat és az időjárás változásait.
Szülők kölcsönös	A pedagógusok kiemelik,	Itt egy olyan bipoláris

együttműködése az intézménnyel	hogyminden gyermek életében nagyon fontosak a szülőkkel való közös tevékenységek. Megjelennek olyan események, mint például a beszoktatás vagy a gyermekek beíratása az intézménybe, amelyek közös találkozási pontok a család és az intézmény között.	kapcsolatnak kell kialakulnia, amiből a gyermek azt érzi, hogy az intézményben biztonságban van és a környezet az ő érdekeit támogatja. Mind a két intézmény nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a beiratkozni kívánt gyermekeket és azok családját megismerje, ilyenkor egy külön délelőtti betekintést biztosít az intézmény az óvodai életbe a családok számára. Ez is azt mutatja, hogy mennyire fontos az együttműködés.
Egyszerű jól átlátható környezet	Kissé laboratóriumi környezetet sugall, melyben az eszközök logikusan vannak elhelyezve. Minden eszköz Montessori és nyitott polcrendszeren vannak. A tevékenységekhez külön sarkok állnak rendelkezésre, az egész környezet nagyon családias.	A magyarországi óvodában is megjelennek a nyitott polcrendszerek a Montessori eszközökkel, azonban a terem mégis zsúfoltabb, mint az amerikai intézményben. A terem hangulata nagyon családias és vidám. A bútorok a gyermekek méretének megfelelőek, a falak viszont sokkal színeesebbek, megjelennek rajtuk tematikus díszítő elemek.

A magyar és az amerikai Montessori óvodákban megjelenő tartalmak összevetése után megvizsgáltam, hogy a különböző szakirodalmak szerzői miképpen írnak ezekről a témákról.

6.2.1. Montessori szellemiség és filozófia

Montessori filozófiája világszerte nagy népszerűségnek örvend. A kezdetben értelmi fogyatékos és nevelhetetlenek számára létrehozott filozófiai elmélet egészséges gyermekek oktatásában is élen járó. Filozófiájának kialakulása a nyomornegyedben élő „normális”² gyermekek tanításával vált teljessé (Hainstock, 1997 idézi Jeong, 2020). Ezáltal az atipikus tapasztalatszerzéssel jutott el arra a következtetésre, hogy minden gyermeket lehet nevelni, csak

² Normális gyermek az, aki ép elével rendelkezik, mentálisan egészséges és beszámítható.

megfelelő eszközökre és olyan nevelői hozzáállásra van szükség, ami fejlesztő jelleggel hat a gyermekekre (Montessori, 1912 idézi Jeong, 2020). Montessori a gyermekben azt a veleszületett elnyelő/befogadó képességet látta, ami által saját önirányításán keresztül, a cselekvései közben önálló fejlettségi szintet tud elérni. Univerzális gyermeknek nevezik azt a Montessori gyermeket, aki önkéntesre képes, amely által „[...] a gyermekek maguk választják ki tevékenységeiket és oldják meg saját nehézségeiket” (Gutek, 1995 idézi Jeong, 2020, 311. o.). Számos jelentős elmélete volt a neveléssel kapcsolatban, de Montessori nevééről és nevelési módszeréről leggyakrabban ez juthat eszünkbe: „[...] egy embert sem nevel senki más, neki magának kell megtennie, különben soha nem történne meg” (Fisher, 1913 idézi Jeong, 2020, 311. o.). Viszont ahhoz, hogy az önnevelés megtörténhessen, egy jól előkészített környezeti háttérre van szükség, amiben a gyermek az önfejlesztő tevékenységeknek eleget tud tenni. Tanulmányok sora hangsúlyozza az önnevelés és az előkészített környezet fontosságát, mivel ennek hiánya nélkül eme nevelési módszer értékét vesztené.

Az önnevelés mellett a Montessori filozófiában észrevehető még az a jelenség is, hogy a test, az elme és az érzékek állandó interakcióban vannak egymással és ez maga a kulcsa a Montessori nevelésnek. A gyermekeket arra ösztönzik, hogy használják ki azt a testi adottságot, amit a Jóisten rájuk ruházott, végezzenek különböző mozgásformákat, hogy nagymotoros készségeik megfelelő ütemben fejlődjenek. Használjanak finommotorikus manipulációs mozgásokat és tárják fel a belső környezetüket, hogy kapcsolatba lépjenek a természettel, annak adottságaival, szépségeivel (Cecilani, 2021).

Maria Montessori filozófiája azonban sokrétű. A szerzők kiemelik, hogy az egyik legfontosabb jellemvonása a filozófiájának az önnevelés. A gyermeknek az élete során nem csak külső hatások révén kell fejlődnie, változnia, hanem saját belátása szerint is formálódnia kell.

6.2.2. Spontaneitásra és kellő rugalmasságra épülő nevelés

Az általam feldolgozott tanulmányok azt mutatják, hogy a spontaneitás és a rugalmasság Montessori nevelési elvének egyik egyedülálló intelligens ágense (Culverwell, 1913 idézi Jeong, 2020). A fentiekben tárgyalt filozófia nézeteiben is előkelő szerepet foglalnak el. Montessori a spontán kifejezést leggyakrabban akkor használta, amikor a gyermeki fejlődés egy bizonyos szintre lépett, természetesen a gyermek saját akaratából és vágyából. A spontaneitást egy összetett kifejezésnek tartja, amiben megjelenik a gyermek önrendelkezése, a választás szabad lehetősége, valamint az örömben megjelenő önmotiváció (Jeong, 2020). Azonban a tanárnak kell irányítania a gyermek elméjét, de oly módon, hogy saját intelligenciaszintjével sohasem helyettesítheti a gyermek intelligenciaszintjét, hanem a

gyermeket kell elgondolkodtatnia és saját tevékenységének gyakorlására sarkallnia. Tehát ez a fajta megközelítésmód a Montessori gyermekek spontán tevékenységeit óvja azzal érvelve, hogy nekik saját maguknak kell megtapasztalniuk és megszerezniük azt a tudást, aminek birtokába vágnak jutni. Ennek nem az az oka, hogy minden gyermek eltérően értelmez egyes dolgokat, hanem az, hogy a spontán tapasztalatszerzés egyfajta egyediséget és rugalmasságot sugároz. Montessori tanulási folyamata közvetlenül kötődik didaktikai anyagokhoz, mivel a gyermekek szabadon választhatnak a tevékenységek között, és addig használhatják ezeket, ameddig csak akarják, és addig ismételhetik a tevékenységet, amíg szükségük van rá (Colgan, 2016). A spontán tapasztalatszerzések tehát létfontosságú szereppel bírnak, mivel egy belső hajtóerőt motiválnak, aminek következtében fejlődik az érdeklődés, a kíváncsiság, a tevékenységvágy, a kompetencia szükségletek. A spontán helyzetek tehát olyan lehetőséget rejtenek magukban, amely által a felfedezés és az önmotiváció képessége fog kialakulni. Tehát megállapíthatjuk, hogy ez a fajta spontán tapasztalatszerzés is elősegíti az önnevelés esélyét. A spontán tapasztalatszerzések mellett a rugalmasság is megjelenik, ami biztosítja a tevékenységek közben kialakult váratlan helyzeteknek a tisztázását.

6.2.3. Montessori eszközrendszer és az óvodapedagógusok által készített eszközök

A Montessori eszközök a gyermekek kézméretéhez alkalmazkodnak. Esztétikusak, szépek, anyaguk és színük nagy harmóniában vannak egymással. Az ilyen eszközök a gyermeket cselekvésre motiválják (Zoll, 2017). Megoldás kontrollt tartalmaznak, ami segít abban, hogy önellenőrző folyamatot tudjanak elvégezni. Az eszközök letisztultak, higiénikusak és könnyen tisztántarthatóak (Zoll, 2017).

Montessori az eszközök bemutatására egy hármas lépcsős egységet fejlesztett ki:

1. A pedagógus szétrakja az eszköz darabjait és a gyermekek előtt kielemezi a szélső értékeket. Például a farudaknál ez kicsi, ez nagy. Itt már egy új kifejezés birtokosa lesz a gyermek. Majd ezután a pedagógus bemutatja a feladatot.
2. Amikor már többször eljátszotta a gyermekkel, akkor a pedagógus olyan instrukciót ad, amivel a gyermek megszerzett tudását le tudja ellenőrizni. „Add ide a legkisebb egységet!”
3. A gyermeknek már önállóan kell megneveznie az elemet a pedagógus csak úgy kérdez rá, ez milyen?

Ezáltal a gyermeket egy problémahelyzet elé állítja a pedagógus, amit meg kell oldania (Cecilani, 2021).

Eszközök a Montessori pedagógiában

- Gyakorlati életre felkészítő eszközök
- Érzékelést fejlesztő eszközök
- Írás olvasást előkészítő eszközök
- Matematikai gondolkodást fejlesztő eszközök

6.2.4. Magas szintű Montessori elvekre épülő oktatói/nevelői továbbképzés

A Montessori nevelői továbbképzés a Montessori-rendszer teológiai, antropológiai és keresztény szemszögből is mindennek a kezdete és egyben az alapja is. Ez egy egész életen át tartó, szigorú reformokra épülő törekvés, ami az „*új nevelő*” felé mutat (Christensen, 2016, 46. o. idézi Jeong, 2020) Az elemzett tanulmányok tehát azt hangsúlyozzák, hogy a Montessori továbbképzés kulcsfontosságú szerepet tölt be a gyermeki nevelés területén. Az igazi reform nem máson, mint a nevelőn múlik, „*[...] milyen ember, és mennyire képes megérteni a gyermeket, úgy ahogyan és bárhol is vannak*” (Rambusch, 1992 idézi Jeong, 2020). Azonban, hogy Montessori valakit igazi misszionáriusnak tekintsen reformpedagógiai mozgalmában, példátlanul sok termést kell aratnia annak függvényében, hogy a nevelő milyen készségekkel és szívvel rendelkezik (Jeong, 2020).

Montessori azt vallja, hogy a felkészült felnőtt az oktatás forradalmasításának központi eszközeként funkcionál. A nevelőképzés két fő nehézséggel rendelkezik. Az egyik az, hogy „*tartalomterület-ismeretre és pedagógiai módszer elsajátítására*” (Montessori, 1949/1984 idézi Jeong, 2020, 318.o.) helyezik a legnagyobb hangsúlyt, miközben legfőképpen magát a tanulót hagyják ki a fejlődési és motivációs készségeivel együtt. Másodrészt pedig mind a nevelő, mind a gyermek túl van terhelve, ennek következtében az ismeretátadási folyamat lassul, értéktelenné válik (Schunk és Zimmerman, 1998 idézi Jeong, 2020). Jeong (2020) arra hívja fel a figyelmet, hogy a hagyományos nevelőképzésből hiányzik a megfelelő antropológia, ezért azt hangsúlyozza, hogy a Montessori oktatói/nevelői képzés túlnyomóan magasabb rendű értékekkel és normákkal rendelkezik.

A hagyományos nevelőképzés éles ellentétben áll a Montessori nevelői képzéssel, mivel „*[...] a Montessori-rendszer sikerességének és hosszú élettartamának képlete egyedülálló formája a (tanári) oktatási képzésnek és a lelki felkészítésnek*” (Christensen, 2016 idézi Jeong, 2020, 318.o.). Montessori, nevelőképzés már 1909 óta létezik, ami napjainkban is töretlenül jelen van

világszerte. Nagy sikerének titka abban rejlik, hogy a folyamatos gyakornoki képzésre épül. A montessorianusok létrehozták a saját kultúrájukat, amelyben forgatókönyvek alapján mesterségeket, koherenciákat sajátítanak el. A Montessori nevelőképzés a nevelők mentális, érzelmi és spirituális felkészítését is elősegíti. A képzés során megszerzet „*meta-learning*” kivételes tanári tulajdonság, ami által a nevelő saját maga fejlődik és ez kiemelten fontos a gyermekek számára is (Jeong, 2020).

A nevelőképzésben kifejezetten olyan képességek fejlesztését helyezik a középpontba, amelyek a gyermeki fejlődést irányítják. A képzést különböző szervezetek működtetik az érdeklődő pedagógusok számára, ilyen például az Association Montessori Internationale (AMI), amelynek elvégzésével professzionális Montessori nevelők válnak a képzést elvégzettek közül. Ez a tanfolyam kilenc hónapos és előadásokból és gyakorlati kurzusokból áll. Ennek részeként a képzés résztvevői saját albumot készítenek, mely tartalmazza a Montessori-tanterv konkrét megjegyzéseit és egyben a záróvizsgát. Ezután két évig nevelősegédként/gyakornokként dolgoznak tapasztalt Montessori nevelők mellett. A kutatások sora bizonyítja, hogy azok a nevelők, akik elvégezték ezt a Montessori továbbképzést, nagymértékben mutatnak pozitív szociális interakciót a gyermekek felé (Macái-Gual és Domingo-Penafiel, 2021).

6.2.5. Természetes környezettel való identitás kialakítása

Számos szakirodalomban megjelenik a Montessori nevelés kapcsán a kozmikus nevelés és a természeti környezettel való pozitív identitás kialakítása. A kozmikus nevelési módszer lényege, hogy a gyermekek felismerjék, minden lény valamilyen szinten összekapcsolódik. Ezek a kapcsolatok kölcsönös kontaktusban vannak egymással, egyik sem működik a másik nélkül. Kozmikus ágensek maga a Nap, a Föld, a szárazföld, a víz és a levegő. Szerves formában együttesen alkotják a bioszférát, beleértve a növényeket és az állatokat egyaránt. A kozmikus nevelés célja, hogy a gyermeket a világban megtalálható összefüggések felfedezésére ösztönözze és működésük folyamán jelentőséget biztosítsanak számukra.

A gyermekek ezáltal megtanulják a kozmikus erők mélységét és együttesen az univerzum rendjét (Flack, 2022). „*Mint Montessori oktatók, arra törekszünk, hogy felkészítsük diákjainkat a túlvilági sikerekre a tanterem falai között*” (Flack, 2022, 4. o.). Megállapítható, hogy a Montessori kozmikus nevelésének alapelveit alkalmazó pedagógusok a világ számos részén megtalálhatók. Az oktatási forma olyan elemeket tartalmaz, mint például a környezetvédelem kérdésköre, a fiatalok gondolkodásának tudatosítása, a világban elfoglalt szerepbe való behelyezkedés, a béke megteremtése. Az elmúlt évek nemzetközi szakirodalmi rámutatnak

arra, hogy a természetben eltöltött idő jelentős előnyökkel jár. A szerzők hangsúlyozzák, hogy a természet alapú oktatás bizonyítottan elősegíti az érzelmi, a tudományos, a szociális képességek fejlődését egyaránt (Mann, 2022 idézi Flack, 2022). A természet alapú oktatásban résztvevő gyermekek képességei és tudásszintje ugrásszerű fejlettséget mutat. A Mann által kifejlesztett NCLOS³ program lehetőséget biztosított arra, hogy a gyermekek természetes környezetben szerezzenek tapasztalatot a környezet változásairól, jellegzetességeiről. Számos tanulmányban olvasható, hogy a Montessori módszer elismeri azt, hogy a külső környezeti közegben megszerzett tapasztalat sokkal hatékonyabban hat a gyermeki gondolkodásra, mint a készen kapott információ. A kísérlet által sokkal jobban ráhangolódtak a különféle állatokra, növényekre és jobban megismerték azok jellegzetességeit, előfordulási helyzetüket (Matt, 2022 idézi Flack, 2022).

A környezeti identitást már a gyermek fejlődésének korai életszakaszában ki kell alakítani, mivel döntő fontossággal fogja végig kísérni fejlődési folyamatát. Montessori úgy tartja, hogy a gyermek első hat évében, de kiemelten az óvodai élete döntő részében, rendelkezik egyfajta elnyelő elmével (Shortridge, 2003 idézi Flack, 2022). Ez azt jelenti, hogy a gyermek mindent magába szív, szűkebb és tágabb környezetéből egyaránt. A gyermek ezen felszívó elméje mindvégig arra törekszik, hogy olyan információk birtokába jusson, amit játékában, önkifejező tevékenységében fel tud használni. A pedagógus és a szülő feladata pedig csupán csak annyi, hogy bátorítsák a csodálkozás érzését és sarkallják a gyermeket kíváncsiságra a természeti világgal kapcsolatban. Ezek az élmények hozzájárulnak a természet aktív felfedezéséhez. Akár egy virággyűjtés alkalmával is számtalan megfigyelés, tapasztalatszerzés történhet, a pedagógus akár a saját tapasztalatait is elmesélheti a gyermekeknek, mivel a saját élmény sokkal jobban megmarad a gyermekben is (Chawla, 2009 idézi Flack, 2022). Az óvodás gyermekekben a természetről megszerzett pozitív élményeik növelik a komfortérzetüket és a kíváncsiságukat, ami által minél több időt szeretnének eltölteni a szabad természetben. Ezek az élmények mély nyomokat hagynak a gyermekekben, aminek következtében egyfajta kötődés fog kialakulni a részükről a természetes környezettel kapcsolatban (Flack, 2022). A tanulmányok rávilágítanak arra, hogy a pozitív élményekkel rendelkező gyermekek sokkal gyakrabban keresik a természetes környezettel való kapcsolódás lehetőségét, ezért sokszor hajlamosak arra, hogy a természetvédelem mellett kötelezzék el magukat (Chawla, 2009 idézi Flack, 2022).

³ Ez egy olyan kutatási stratégia, amit maga Mann hozott létre. Ennek segítségével a gyermekek természetes környezetben tudnak tanulni. Ezzel a módszerrel sokkal hatékonyabb elméleti tudásra tudnak szert tenni.

6.2.6. Szülők kölcsönös együttműködése az intézménnyel

Az oktatási intézmények és a szülők együttműködésének kérdése már hosszú múltra tekint vissza. Comenius a 17. században, Pestalozzi a 18. században, majd Dewey és Petersen azt a tényt fogalmazta meg, hogy a szülői együttműködés nélkülözhetetlen a gyermekek kiegyensúlyozott gondozásában és nevelésében (Schleicher, 1989 idézi Sanja és Tatjana, 2017).

A szülő első jelentős kapcsolódási pontja az intézményhez nem más, mint a beszoktatás. A szülő-tanár partnerségét a Montessori pedagógiában kulcsfontosságú szerepnek nevezik (Sallis, 1988 idézi Sanja és Tatjana, 2017). Számtalan tanulmány beszámol arról, hogy a szülők bevonása az intézmény életébe, hosszú távú szisztematikus együttműködést vált ki a gyermekek teljesítményére nézve (Sallis, 1988. Cotton és Reed, 1989. Schleicher, 1989. Ngeow, 2006).

Emiatt jelentőségteljes az a tény, hogy az intézmények biztosítsák a családok számára azt, hogy egyedi jellemvonásaiknak teret engednek és ezáltal a gyermekeknek kölcsönös tiszteletet tudnak mutatni az egymással való rugalmas együttműködés érdekében.

Az együttműködések módja azonban világszerte eltérő jellegzetességeket hordoz magában. Ezek a feltételek nagymértékben függnek attól, hogy az országokban fennálló hagyományok, társadalmi kontextusok, jogi és ideológiai keretek mennyire szorosan kapcsolódnak egymáshoz (Sanja és Tatjana, 2017).

A gyermek harmadik életévének betöltése után már elkezd szándékos interakcióval szerzett benyomásokra koncentrálni. Ehhez a Montessori óvodának egy ösztönző környezetet kell kialakítania. A Montessori környezet azért ideális ilyen szempontból, mivel a környezet eredeti, mivel a tevékenységeket nem a felnőtt, hanem a gyermek szempontjai szerint választják ki. Az ilyen környezet kialakításában a Montessori pedagógusnak nagy szerepe van. *„A Montessori-pedagógia vizsgálata során kiderült, hogy a szülőknek nincs kifejezetten szerepe, csak küldetésük a gyermek védelme és a szó legmélyebb értelmében való törekvése”* (Sanja és Tatjana, 2017, 219. o.). A Montessori-pedagógia fő célja az, hogy a gyermeket felszabadítsa a szülői nyomás alól, hogy saját tendenciájában, spontán módon tudjon tágabb környezetéből tanulni.

Sanja és Tatjana (2017) tanulmánya szerint azonban vannak olyan események az óvoda életében, amikor a szülők is aktívan becsatlakozhatnak egy-egy tevékenységbe. Ennek mértéke azonban, nagyon fontos, mivel a Montessori elvek alapján nevelt gyermek, éppen olyan önálló,

hogy nagyon kevés szülői segítséget igényel, viszont ezeken az eseményeken a szülők is megtanulhatják azt a pedagógusok segítségével, hogy milyen külső segítővé kell válniuk a mindennapokban. A szülők sokféle programon részt vehetnek a gyermekeikkel együtt, mint például a nyíltnapokon, személyes beszélgetéseken az óvodapedagógussal a gyermek óvodába való beíratása előtt, különböző tréningeken, konzultációk során vagy például Montessori eszközök barkácsolása alkalmával - írja Sanja és Tatjana (2017).

Mindemelett számos óvoda rendez továbbképzéseket a szülőknek a Montessori pedagógiai elvekkel kapcsolatosan, amely lehetővé teszi számukra, hogy jobban megértsék a Montessori nevelési elveket. A Montessori óvodák a belépés előtt megkérdezik a szülőket arról, hogy hajlandók-e aktívan együttműködni az év során, mert előfordulnak az óvoda életében olyan tevékenységek, mint például a kiskert felásása, ami a szülők feladata lesz (Sanja és Tatjana, 2017).

„A Montessori-pedagógiában nem adnak tanácsot a szülőknek az otthoni nevelésben. Nyilvánvaló, hogy az egyik fő tényező az előkészített oktatási környezet, amelyben az óvodapedagógus aktívan szerepet vállal. Nem az ő gondjuk, hogy a szülők hogyan nevelik vagy nevelik a gyermekeiket otthon, hanem elfogadják módszereiket az óvodai intézménybe” (Sanja és Tatjana, 2017, 221. o.).

6.2.7. Egyszerű jól átlátható környezet

A gyermek agyi fejlődésének elősegítése érdekében olyan készen kapott ingereket kell generálni, ami a fejlődést előmozdítja. A nem megfelelő ingerek gyermekkorban romboló hatással vannak az agyi funkciók fejlődésére (Katsiou-Zafrana, 2018 idézi Tyma, Karavida, Charissa, Siaviki, 2022). Következésképpen mindezen adatok birtokában egy olyan környezetet kell kialakítani, ami a gyermekek számára jól átlátható és értelmezhető. A szervezett óvodai környezet a Montessori pedagógia alapköve. *„Egy ilyen környezet létének oka abban rejlik, hogy a gyermek abban a pillanatban, rendszerezetten megtalálja a mentális fejlődéshez szükséges anyagot, abban a pillanatban, amikor keresni kell”* (Gustafsson, 2018 idézi Tyma, Karavida, Charissa, Siaviki, 2022, 44. o).

Az efféle kialakított környezet, kicsit hasonlít a laboratóriumi környezetre, mivel gondosan kiválasztott, a gyermekek értelmi fejlődésének, egyéni munkavégzéseikhez szükséges eszközöket tartalmazza. A gyermekek első benyomása az ilyen környezetről, hogy minden eszköz számára elérhető helyen helyezkedik el, hiszen a bútorok a gyermekek méretéhez vannak igazítva. A terem elrendezése nagyon praktikus, a bútorok jól mozgathatóak és a polcok nyitottak. Az eszközöknek megvan a saját helye, ahova minden alkalom után vissza kell tenni.

Egyáltalán nem zsúfolt, ez is elősegíti az egyszerű eligazodást.

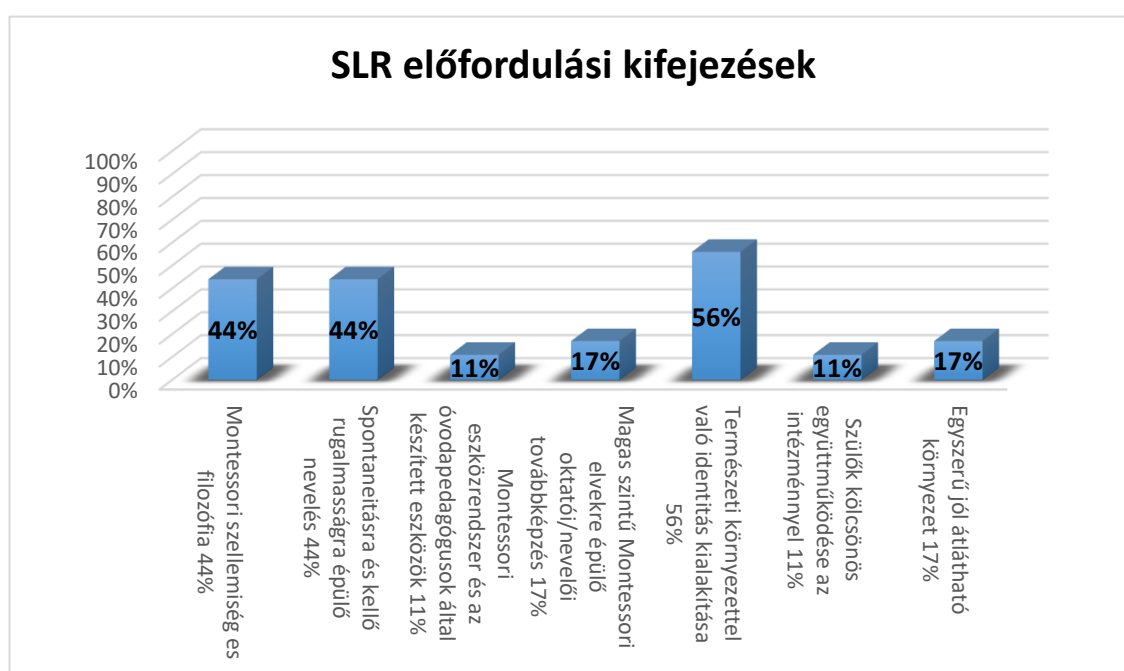
„A Montessori anyag elősegíti a gyermek agyának fejlődését és erősíti az anyanyelvet, a matematikát, a zenét és az idegennyelv felismerő idegi hálózattokat. Ez egy tudományosan megtervezett felügyeleti anyag, amely óvodás korban, erőfeszítés nélkül játékosan hozzájárul a logikus matematikai gondolkodáshoz” (Katsiou-Zafrana 2018, Lillard 2012, Marshall, 2017 idézi Tyma, Karavida, Charissa, Siaviki, 2022, 21. o.).

6.3. A magyar és az amerikai Montessori óvodákban megjelenő közös tartalmak előfordulási aránya az angolnyelvű szakirodalmakban (K3)

Az SLR módszer alkalmazásával sikerült kiszűrni a releváns jellemzőket a Montessori pedagógiával foglalkozó szakirodalomból. A következő diagramok szemléltetik a 18 forrásban szereplő kulcsszavak előfordulási arányait, amelyek alapján megvizsgálható, mely témák kapnak napjainkban kiemelt figyelmet a kutatásokban. Az eredmények segítenek rávilágítani arra, mely területek állnak jelenleg is a legtöbb kutató érdeklődésének középpontjában.

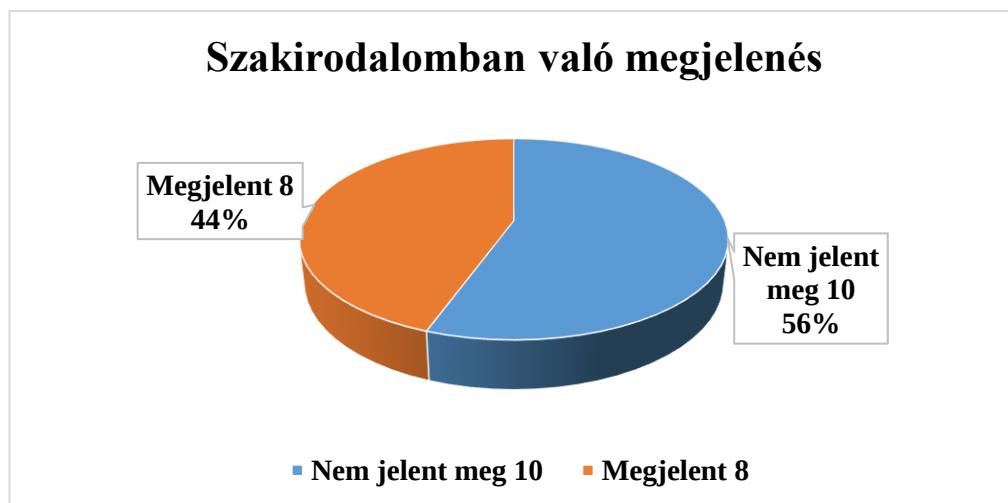
Az alábbi oszlopdiagram szemlélteti az SLR kutatás során elemzett szakirodalmak témáinak gyakoriságát. A diagram segítségével áttekinthető, mely témák dominálnak a vizsgált forrásokban, és ezáltal megfigyelhetők a Montessori pedagógiával kapcsolatos kutatások jelenlegi fókuszterületei. A 2. ábrán látható, hogy a legtöbbször előfordult téma a feldolgozott nemzetközi szakirodalmakban a *természeti környezettel való identitás kialakítása*. Ez a téma a szakirodalmak 56%-ában fordult elő. Számomra meglepő módon a *Montessori eszközrendszer* és a *Szülőkkel kölcsönös együttműködés* témák jelentek meg a legritkábban (11-11%).

2. ábra Leggyakrabban előforduló témák

6.3.1. Montessori szellemiség és filozófia

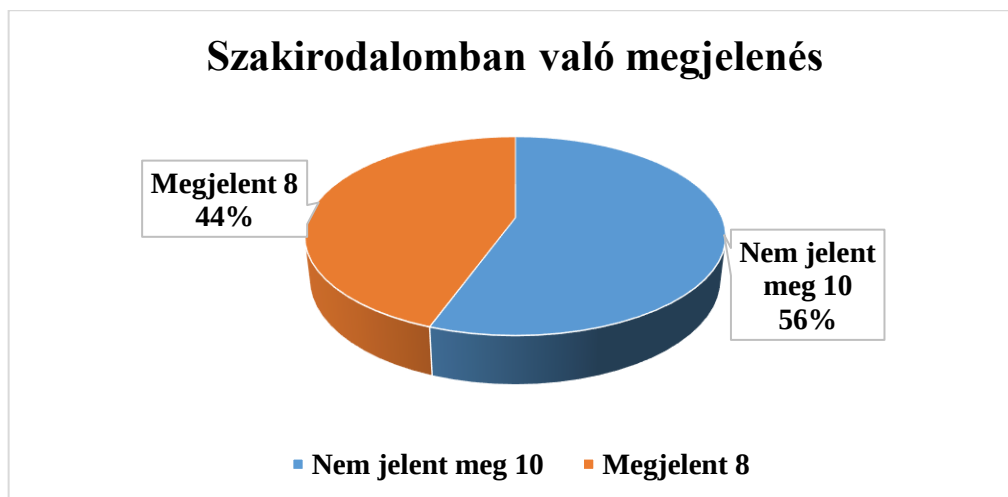
A Montessori filozófia egyedisége és globális elterjedése abban rejlik, hogy a gyermekek belső önfejlesztésére épít, nem csupán a közvetlen tananyagra. Mint ahogyan a 3. ábra is mutatja, az elemzett tanulmányok 44%-a kiemeli ezt a szemléletet. Montessori úgy vélte, minden gyermek képes fejlődni a megfelelő környezettel, amely önállóságot és önirányítást ösztönöz. Az „*univerzális gyermek*” így saját döntéseivel és tevékenységei révén éri el a fejlődést, ami világszerte elismertté teszi a Montessori módszert.

3. ábra Montessori szellemiség és filozófia megjelenési és előfordulási ábrája

6.3.2. Spontaneitásra és kellő rugalmasságra épülő nevelés

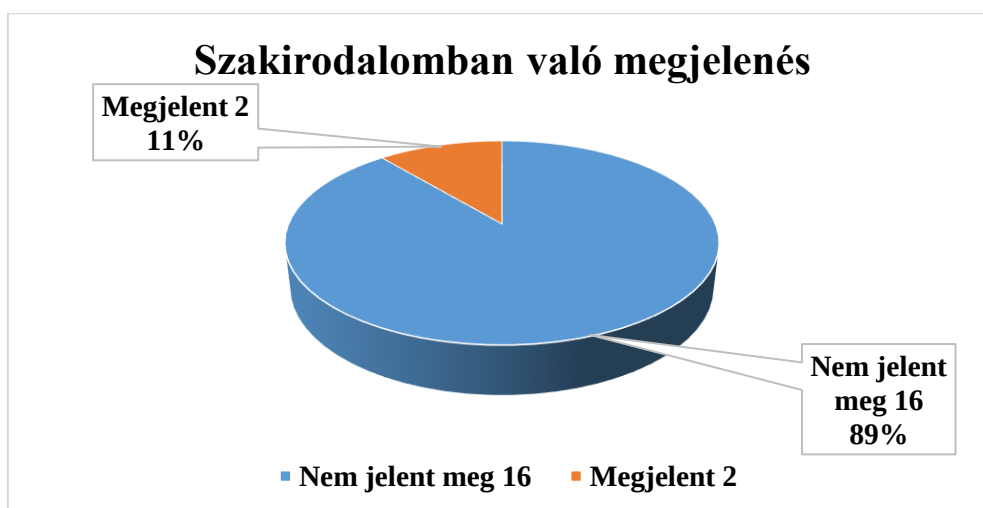
A Montessori módszer kiemelkedő elemei a spontaneitás és a rugalmasság, amelyek a tanulmányok 44%-ában szerepelnek, ahogy azt a 4. ábra is bemutatja. Montessori szerint a gyermekek természetes kíváncsisága és önállósága révén saját ütemükben fejlődhetnek, miközben a tanár támogatást nyújt, de nem helyettesíti a gyerek gondolkodását. A spontaneitás és a rugalmasság biztosítja, hogy a gyermekek szabadon tapasztaljanak, önálló döntésekkel formálódjanak, és ezzel ösztönözze az önnevelés képességét.

4. ábra Spontaneitásra és kellő rugalmasságra épülő nevelésmegjelenési/előfordulási ábrája

6.3.3. Montessori eszközrendszer és az óvodapedagógusok által készített eszközök

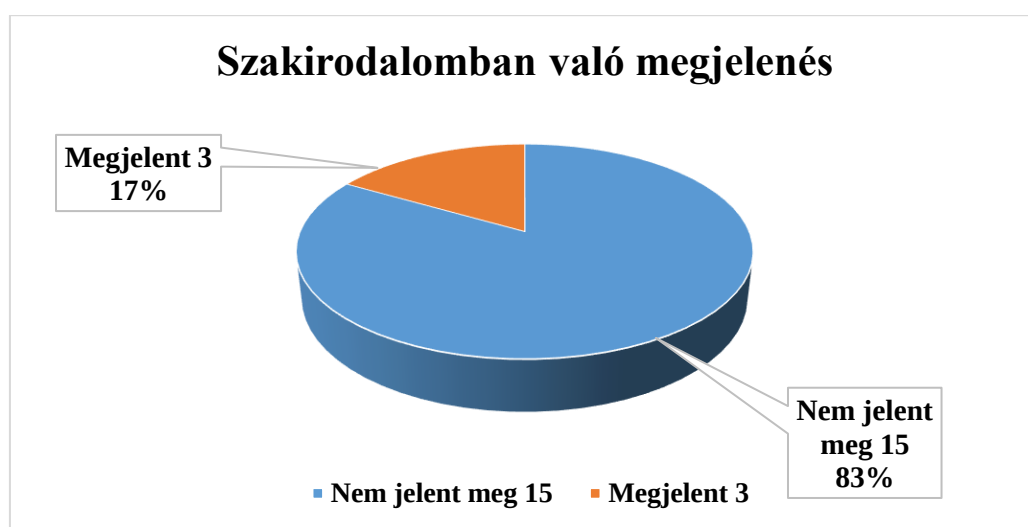
A Montessori eszközrendszer és az óvodapedagógusok által készített eszközök csupán a szakirodalmak 11%-ában jelennek meg (5. ábra), ami meglepően alacsony arány a módszer egyik fő elemét tekintve. A Montessori eszközök speciálisan a gyermekek kézméretéhez és esztétikai igényeihez igazodnak, ami motiválja őket a cselekvésre és az önellenőrzésre (Zoll, 2017). Montessori háromlépcsős bemutatási rendszere biztosítja, hogy a gyermekek fokozatosan sajátítsák el a használatukat, ezáltal fejlődve problémamegoldó képességükben is (Cecilani, 2021).

5. ábra Montessori eszközrendszer és az óvodapedagógus által készített eszközök megjelenési/előfordulási ábrája

6.3.4. Magas szintű Montessori elvekre épülő oktatói/nevelői továbbképzés

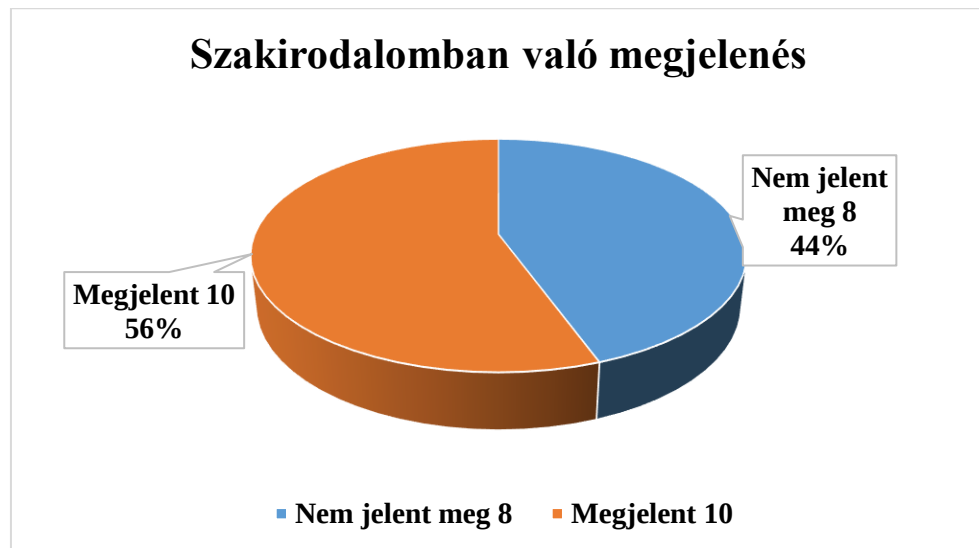
A magas szintű Montessori elvekre épülő oktatói/nevelői továbbképzés a szakirodalomban 17%-ban van jelen (6. ábra). Ezt az előfordulási arányt alacsonynak ítélem, hiszen a Montessori elvekre épülő oktatói és nevelői továbbképzések különösen fontos szerepet játszanak a pedagógusok szakmai fejlődésében, hiszen ezek az elvek a gyermek önállóságát, kreativitását és egyéni fejlődési ütemének támogatását helyezik előtérbe. A folyamatos továbbképzés azért is fontos, mert a pedagógusok naprakész tudással és módszertani eszköztárral kell rendelkezni a gyermekek fejlődésének elősegítéséhez.

6. ábra Magas szintű Montessori elvekre épülő oktatói/nevelői továbbképzés megjelenési/előfordulási ábrája

6.3.5. Természeti környezettel való identitás kialakítása

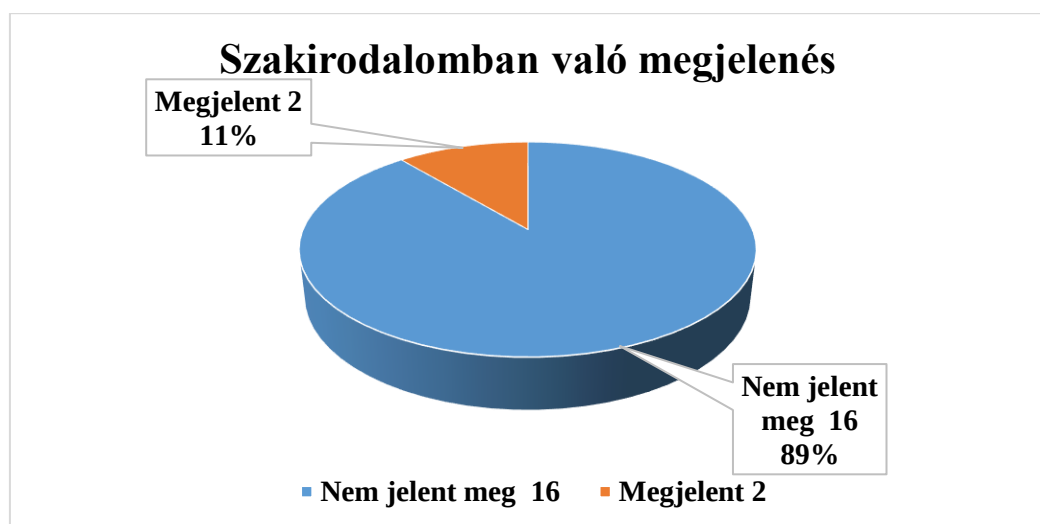
A Montessori pedagógia és a természethez való kötődés témája a szakirodalmak 56%-ában szerepel (7. ábra). A kozmikus nevelés központi eleme, hogy a gyermekek felismerjék az élővilág és az élettelen természeti elemek (nap, föld, víz, levegő) közötti összefüggéseket, amelyek az univerzum egységét tükrözik (Flack, 2022). A Montessori módszer támogatja a természetes környezetben való tanulást, amely a gyermekek érzelmi és szociális fejlődését is elősegíti. Már korai életkorban kialakítja a környezettel való pozitív kapcsolatot, amely hosszú távon erősíti a természetvédelem iránti elköteleződést (Chawla, 2009).

7. ábra Természeti környezettel való identitás kialakítása megjelenési/előfordulási ábra

6.3.6. Szülők kölcsönös együttműködése az intézménnyel

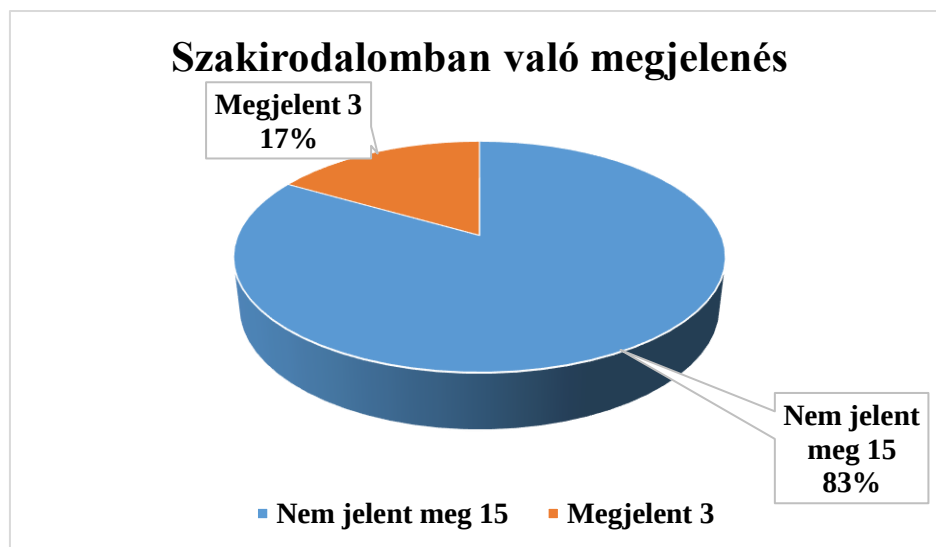
Mint ahogyan a 8. ábra mutatja, a szülők és az intézmény közötti kölcsönös együttműködés, mint téma, a Montessori pedagógiával kapcsolatos szakirodalmak 11%-ában jelenik meg. Montessori pedagógiájában a szülői együttműködés fontos, de visszafogott: a szülők inkább külső támogatóként vesznek részt, és nem irányítják a gyermek tevékenységeit (Sanja és Tatjana, 2017). Számomra meglepő eredményt hozott ennek vonatkozásában a kutatásom, hiszen ez a téma napjainkban különösen hangsúlyos.

8. ábra A szülők kölcsönös együttműködése megjelenési/előfordulási ábra

6.3.7. Egyszerű, jól átlátható környezet

A 9. ábrán látható, hogy a szakirodalmak 17%-a említi az egyszerű, jól átlátható környezet fontosságát a Montessori pedagógiában. A gyermekek fejlődése szempontjából kiemelkedő jelentőségű, hogy megfelelő ingereket kapjanak egy strukturált, világos környezetben, mivel a nem megfelelő környezeti ingerek gátolhatják az agyi funkciók fejlődését (Katsiou-Zafrana, 2018 idézi Tyma et al., 2022).

9. ábra Egyszerű, jól átlátható környezet megjelenési/előfordulási ábra

6.4. Az SLR módszerrel kapott eredmények összevetése a magyar és az amerikai óvodavezetőkkel készült interjúkból kapott eredményekkel az újszerűség aspektusából (K4)

Az interjúk és az SLR kutatás során vizsgált szakirodalmak alapján megállapítható, hogy a Montessori óvodák minőségi kritériumai között a gyermekközpontúság, az önálló tanulás irányítása és a környezet tudatos kialakítása kiemelt jelentőségű. Az eredmények alapján a Montessori pedagógia középpontjában továbbra is a gyermekek önállóságának és felfedezőkedvének ösztönzése áll, amint azt az interjúk során a pedagógusok is hangsúlyozták. Montessori pedagógiai szemlélete nemcsak tanítási módszerként, hanem egy gyermekközpontú filozófiaként jelenik meg, amely a gyermekek holisztikus fejlődését támogatja, figyelembe véve az egyéni szükségleteket és lehetőségeket.

A Montessori pedagógusok saját szerepüket facilitátorként látják, akik támogatják a gyermekek önálló tanulását, amelyet a szakirodalom is alátámaszt. Ez a tanulási szemlélet a Montessori környezetekben lehetővé teszi, hogy a gyermekek a saját érdeklődésük szerint, saját ütemükben tanuljanak. A pedagógusok ebben a folyamatban aktívan figyelik a gyermekek fejlődését, és a szükséges beavatkozásokkal segítik őket a további előrehaladásban.

A környezet kialakítása is kiemelt fontosságú a Montessori óvodákban. A Montessori termekben elhelyezett tanulási eszközök és anyagok a gyermekek önálló felfedezésére és tanulására vannak optimalizálva. Az interjúk alapján a pedagógusok fontosnak tartják, hogy a környezet esztétikus és rendezett legyen, mivel ez a környezet inspirálja a gyermekeket, hozzájárul motivációjukhoz és elköteleződésükhöz. Szociális és érzelmi szempontból is biztonságos légkört teremtenek, amelyben a gyermekek magabiztosan, szabadon fejezhetik ki magukat.

A Montessori pedagógia mai relevanciája egyik legfontosabb újdonsága, hogy a pedagógusok folyamatos önfejlesztésének igénye erőteljesebb fókuszra kap. Az interjúk tanúsága szerint a Montessori pedagógusok rendszeresen vesznek részt továbbképzéseken és az önképzés is az életük része annak érdekében, hogy naprakészen követhessék a legújabb tudományos és pedagógiai eredményeket. Ez az önfejlesztési igény, amelyet a szakirodalom szintén hangsúlyoz, szinkronban áll a Life Long Learning (élethosszig tartó tanulás) koncepciójával, amely a 21. század elején vált meghatározóvá. Az önfejlesztés e hangsúlyozása biztosítja a pedagógusok szakmai kompetenciájának állandó megújulását, amely a gyermekek fejlődésére is pozitív hatással van.

Maria Montessori szerint a szabadban töltött idő fejleszti a gyermek önállóságát, önbizalmát és érzékszervi képességeit, mivel a természetes közegben szabadon mozoghat és fedezhet fel. A természetben való tevékenységek hozzájárulnak a fizikai erőnlét javításához, az egyensúlyérzékhez, a finommotoros készségek fejlődéséhez, valamint segítik a belső fegyelem kialakulását. Montessori pedagógiája hangsúlyozza, hogy a friss levegőn végzett játékok és tevékenységek testi és szellemi jólétet biztosítanak, ezáltal harmonikus fejlődést támogatnak a gyermekek számára.

Összességében tehát a Montessori pedagógia a gyermekközpontúság, a tanulási környezet tudatos tervezése és a pedagógusok szakmai fejlődése révén igyekszik biztosítani, hogy a gyermekek holisztikus fejlődését figyelembe vevő, inspiráló és támogató nevelési környezet jöjjön létre, amelyre a Montessori óvodák 21. századi gyakorlata épül.

6.5. *Az interjú elemzések eredménye*

Az interjúk kódolási és elemzési folyamata rávilágított a Montessori pedagógia alapvető jellemzőire, különös tekintettel az autonómia, a szabad választás, valamint a természet és a gyakorlati készségek fejlesztésének szerepére. Az azonosított kategóriák – mint az egyéni fejlődés támogatása, a természeti és művészeti nevelés, a szülői együttműködés és az eszközalapú tanulás – egy koherens keretbe illeszkednek, amely hangsúlyozza a Montessori módszer holisztikus és gyermekközpontú szemléletét. Bár a jelenlegi interjúk nem feleltek meg teljes mértékben a Seidman-féle interjúfelvétel metodológiai elvárásainak, elemzésük értékes betekintést nyújtott a Montessori pedagógia gyakorlati megvalósításába. A Corbin és Strauss-féle grounded theory (GT) alkalmazásával a kutatás rugalmasan kezelte a kevésbé strukturált adatokat, és lehetővé tette, hogy releváns elméleti keretet alkossak belőlük. Ez egyúttal rámutatott arra is, hogy a kutatás jövőbeli iterációjában nagyobb hangsúlyt kell helyezni a strukturáltabb adatgyűjtésre, különösen a Seidman-féle módszertan alkalmazásával.

A Montessori pedagógia elveinek feltárása releváns lehet az aktuális nevelési gyakorlatok és az autonómiát elősegítő módszertanok megértéséhez. A kódolási és elemzési folyamat alátámasztotta, hogy még kevésbé ideális adatokból is értékes tudományos következtetéseket vonhatunk le megfelelő elemzési módszerek alkalmazásával. A jövőbeni interjúk során a strukturáltabb és metodológiaiilag adekvátabb megközelítés nemcsak az adatgyűjtés minőségét javíthatja, hanem a kutatás hitelességét is növeli.

Összefoglalva elmondható, hogy a jelenlegi elemzés nem csupán a Montessori pedagógia mélyebb megértését szolgálta, hanem egyúttal a kutatási készségek fejlődéséhez és a metodológiai kompetenciák bővítéséhez is hozzájárult. A kutatás következő szakaszaiban a tapasztalatok alapján finomított módszertan alkalmazásával még pontosabb és részletesebb eredményeket érhetünk el, amelyek tovább gazdagítják a Montessori pedagógia tudományos megértését és gyakorlatát.

7. Összegzés

A Montessori óvodák pedagógiai módszereiről végzett kutatásaim jelentősen hozzájárultak a szakmai ismereteim elmélyítéséhez. A magyar és amerikai Montessori óvodák vezetőivel készített interjúk során olyan új perspektívákat és gyakorlatokat ismerhettem meg, amelyek gazdagították a pedagógiai látásmódomat. Az interjúk eredményeinek elemzése számos közös vonást tárt fel, ami világosan mutatja, hogy a Montessori elvek a világ különböző pontjain következetesen érvényesülnek az óvodás gyermekek nevelésében, hangsúlyozva az önállóságot, a kreativitást és az egyéni fejlődési utak biztosításának fontosságát.

A legújabb külföldi szakirodalmakkal való összevetés rendkívül hasznosnak bizonyult, mivel ezek a tartalmak további érdekes információkkal szolgáltak a Montessori pedagógia elméleti alapjairól és nemzetközi alkalmazásának aktuális trendjeiről. Az interjúk és az angolnyelvű publikációk átfogóbb és mélyebb képet adtak arról, hogy a Montessori módszer hogyan járul hozzá a gyermekek fejlődéséhez. Az SLR módszerrel végzett kutatásom eredményeivel bemutathattam, milyen témák foglalkoztatják napjainkban a neveléstudomány kutatóit Maria Montessori pedagógiai módszereivel kapcsolatban.

8. Hivatkozások

Angeline, S. L. (2018). Rethinking Education: Montessori's Approach. *Current Directions in Psychological Science*, 27 (6), 395-400.

Angeline, S. L., Taggart, J. (2019). Pretend Play and Fantasy: What if Montessori Was Right? *Child Development Perspectives*, 13 (2), 85-90.

B. Méhes, V. (1997). *Montessori pedagógiai rendszere és alkalmazása az óvodában*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.

Császár, K. Zs. (2019). Tehetséggondozás a Montessori-pedagógiában. *Katolikus pedagógia*, 7(3-4) 43-84.

Cecilani, A. (2021). Maria Montessori and Embodied Education: Current proposal in preschool education. *Ricerche di Pedagogia e Didattica*, 16 (2), 149-163.

Colgan, A. D. (2016). The Epistemology behind the Educational Philosophy of Montessori: Senses, Concepts, and Choice. *Philosophical Inquiry in Education*, 23 (2), 125-140.

Czigéné, F. K. (2018). A Montessori-konduktív nevelési gyakorlat pedagógiai kísérlete 2000-2003. *Különleges Bánásmód*, 4 (3), 11-23.

Demangeon, A., Claudel-Valentin, S., Aubry, A., Tazouti, Y. (2023). A meta-analysis of the effects of Montessori education on five fields of development and learning in preschool and school-age children. *Contemporary Educational Psychology*, 73, 102182.

Ehmann, B. (Ford.). (2015). *A kvalitatív kutatás alapjai* (3. kiad., Anselm Strauss és Juliet Corbin műve alapján). L'Harmattan Kiadó.

Erika, K. (2002). A hetvenes-nyolcvanas évek alternatív pedagógiai törekvései hazánkban. *Németh András (szerk.): Reformpedagógia-történeti Tanulmányok. Gondolat Kiadó, Budapest*, 152-167.

Falus, I. (2004) *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe*. Budapest: Műszaki Könyvkiadó.

Falus, I. és Ollé, J. (2008) *Az empirikus kutatások gyakorlata*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.

Faryadi, Q. (2017). *The Application of Montessori Method in Learning Mathematics: An Experimental Research*. Doktori értekezés. Future Expert Solutions, Kuala Lumpur, Malaysia.

Flack, I. (2022). *Incorporating Environmental Education within Montessori Environments; A Call for Educational Change*. Doktori értekezés. Loyola University Maryland - Graduate School of Education.

Fleming, D. J., Culclasure, B., Zhang, D. (2019). The Montessori Model and Creativity.

Journal of Montessori Research, 5 (2), 1-14.

Hiles, E. (2018). Parents' Reasons for Sending Their Child to Montessori Schools. *Journal of Montessori Research*, 4 (1), 1-13.

Jeong, J. (2020). Montessori as a School Reform Alternative Reflecting Biblical Anthropology. *Journal of Research on Christian Education*, 29 (3), 307-327.

Joosten, A. M. (2016). Observations. *NAMTA Journal*, 41 (3), 199-213.

Judit, L. B. (2020). KÍSÉRLET AZ ALTERNATIVITÁS ÉS A PLURALIZMUS AZONOSÍTÁSÁRA NAPJAINK KÖZOKTATÁSI RENDSZERÉBEN. *andl Helga molnár-kovács Zsófia*, 73.

Kurucz, R. (2007). Tanulmányok Viták a Montessori-Pedagógiáról (1910-1956). *Neveléstörténet*, 16 (4), 1-2.

Langerné, B. J. (2011). Az alternativitás értelmezési lehetőségei és megjelenése az oktatásban és a pedagógusképzésben. *Iskolakultúra*, 21 (12), 92-105.

Langerné, B. J. (2017). *Alternatív pedagógiai tanulmányok. Alternatív pedagógiák a neveléstudományi irodalom, a sajtó, a gyakorlat és a pedagógusok tudásának tükrében.* Veszprém: OOK-PRESS KFT.

Maciá-Gual, A., Domingo-Penafiel, L. (2021). Demands in Early Childhood Education: Montessori Pedagogy, Prepared Environment, and Teacher Training. *International Journal of Research in Education and Science*, 7 (1), 144-162.

Mayer, J. (2020). Két magániskola a Horthy-korszakban: Esettanulmány. *Iskolakultúra*, 30(4-5), 67-83.

Mede, P. (2009). Az alternatív pedagógiák mint esély és kihívás az értelmileg akadályozottak gyógypedagógiájában. *Gyógypedagógiai szemle*, 37, 2-3.

Németh, A. (2002). A reformpedagógia gyermekképe: A szent gyermek mítoszáról a gyermeki öntevékenység funkcionális gyakorlatáig. *Iskolakultúra*, 12 (3), 21-32.

Németh, A. és Pukánszky, B. (1999). Magyar reformpedagógiai törekvések a XX. század első felében. *Magyar Pedagógia*, 99 (3), 245-262.

Németh, K. (1996). A Montessori-módszer és a tudományok. *Új Pedagógiai Szemle*, 6.

Nóbik, A. (2001). A reformpedagógia irányzatok kialakulása: Értelmezési szempontok. *Iskolakultúra*, 11 (4), 65-72.

Musa, R., Jummai, A., Adeyemi, A. (2021). School Environment and Methods of Teaching as Correlates of Language Skills Achievement of Pre-Primary School Pupils in Edo State Nigeria. *Education Quarterly Reviews*, 4 (3), 243-251.

Oesting, T. (2021). Approaching Holidays Equitably in a Montessori Setting. *Montessori Life: A Publication of the American Montessori Society*, 33(3), 40-50.

Óhidy, A. (2023). Alternativitás és pluralizmus a magyar közoktatásban és pedagógusképzésben a rendszerváltozástól napjainkig [Alternativity and pluralism in Hungarian public education and teacher training from the system change until today]. *Hungarian Educational Research Journal*, 13(3), 457-459.

Oravecz, A. (2016). A gyógypedagógia két meghatározó Máriája: Maria Montessori és Hári Mária. *Különleges Bánásmód*, 2 (4), 35-47.

Pálmai, D., & Uherkovich, O. (2015). Hidak és párhuzamok a 175 éves közép-európai és magyarországi óvóképzés történetében–egy új kötetről. *Autonomy and Responsibility Journal of Educational Sciences*, 1(1), 80-84.

Ryan, B. R., Mika, P., Juli, P., Faustino, B. J. (2022). Teachers' perspectives on optimizing manipulatives in teaching 21st century skills in kindergarten. *Journal of Childhood, Education and Society*, 3 (1). 1-11.

Sanja, B., Tatjana, B. (2017). Cooperation between Parents and Preschool Institutions through Different Concepts of Preschool Education. *C.E.P.S Journal*, 7 (4), 207-226.

Sándor-Schmidt, B. (2015). Egy plurális intelligencia-koncepció és a Montessori pedagógia komparatív megközelítése. *Tanulmányok*, 1 (2), 20-32.

Sántha, K. (2018). Vizuális Grounded Theory a pedagógiai terek értelmezésében. *Neveléstudomány: Oktatás Kutatás Innováció*, 6(4), 52–67.

Skiera, E. (2005). Winfried Böhm/Birgitta Fuchs: Erziehung nach Montessori. Bad Heilbrunn: Julius Klinkhardt 2004 (134 S.)[Rezension]. *Erziehungswissenschaftliche Revue (EWR)*, 4(2).

Skiera, E. (2015). Das Kind als Baumeister einer lichten Zukunft–Totalitäre Rettungsphantasien im pädagogischen Denken von Maria Montessori und Pavel Petrovič Blonskij. *HISTORIA SCHOLASTICA*, 82.

Skiera, E. (2018). Dialectics, esotericism and evolutionism in 20th century pedagogy. On the totalitarian heritage in the educational concepts of cultural education, with Maria Montessori, Rudolf Steiner and Pavel Blonsky. *Pedagógiatörténeti Szemle*, 4(3-4), 1-22.

Szabó, P. (2009). A reformpedagógiai mozgalom: a legfontosabb nemzetközi és magyar reformtörekvések. *Neveléstörténet*, 6 (3-4), 21-35.

Szokolszky, Á. (2004) *Kutatómunka a pszichológiában*. Budapest: Osiris Kiadó

Somogyiné, K. É. (2020). *Vállalkozási ökoszisztéma koncepciói szakirodalmi feldolgozása*. Doktori értekezés. Pécs: Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar

Torgyik, J. (2019). Sokszínű pedagógiai kultúra. In: Bencéné F. A. (szerk.) *Egyéni differenciálás a Montessori módszerben* (pp. 461-467). Kaposvár: Kaposvári Egyetem.

Tomana, G., Forrai, J., Villányiné, J., Trencsényi, L., & Hudra, Á. (2021). Burchard-

Bélaváry Erzsébet óvodapedagógusi életpályája.

Turós, M. (2024). Comparative analysis of the views of Montessori and Waldorf teacher trainers. *Social Sciences & Humanities Open*, 9, 100855.

Tympa, E., Karavida, V., Charissi, A., Siaviki, A. (2022). Parental Views of the Montessori Approach in a Public Greek Early Years Setting. *Education 3-13*, 50 (2), 281-287.

Zoll, S. (2017). The Montessori Experiment in Rhode Island (1913-1940): Tracing Theory to Implementation over 25 Years. *Journal of Montessori Research*, 3 (2), 39-54.

9. Mellékletek

9.1.1. Interjú 1: Elemzés

Interjúrészlet	Nyílt kód	Kategória	Téma
«A Montessori módszer tele van megfigyeléssel».	Megfigyelés alapú pedagógia	Tanulási és pedagógiai alapelvek	Montessori pedagógia alapelvei
„Maria Montessorinak nem voltak különböző tantervei ő könyveket írt.”	Montessori könyvek alapú képzés	Általános Montessori alapelvek	Montessori pedagógusok képzése
„A tananyagok/részek különböző albumokban vannak, amit az óvodapedagógus készít el saját magának.”	Saját készítésű tananyagok	Eszközök és fizikai környezet	Montessori tanulási eszközök
“Az egyik legfontosabb könyv a <i>Discovery of the Child</i> amit maga Maria Montessori írt.”	Discovery of the Child fontossága	Tanulási és pedagógiai alapelvek	Montessori pedagógia alapelvei

6. táblázat 1. interjú kódjai

9.1.2. Interjú 2: Elemzés

Interjúrészlet	Nyílt kód	Kategória	Téma
<i>“Az óvónők saját maguk is készítenek eszközöket és egymás ötleteit felhasználva az eszközök minden csoportban megjelennek.”</i>	Eszközök megosztása és adaptálása	Eszközök és fizikai környezet	Montessori tanulási eszközök
<i>“A csendgyakorlat hozzájárul a hallás finomságához és az akaraterő fejlesztéséhez.”</i>	Csendgyakorlatok szerepe	Tanulási és pedagógiai alapelvek	Montessori pedagógia alapelvei
<i>“A szülők Maria Montessori munkásságával egy előadás alkalmával ismerkedhetnek meg.”</i>	Szülők tájékoztatása	Szülői szerep és együttműködés	Szülők bevonása
<i>“A Montessori gyerek nem memorizál, hanem ő az elméleti tudás mögött keres megoldást.”</i>	Problémamegoldó gondolkodás fejlesztése	Tanulási és pedagógiai alapelvek	Montessori pedagógia alapelvei

7. táblázat 2. interjú kódjai

Központi téma	Kapcsolódó axiális kód kategóriák	Kapcsolat
<i>Montessori filozófia: autonómia és spontán tanulás</i>	Egyéni fejlődés támogatása	Az autonómia fejlesztése révén elősegíti a gyermekek önállóságát.
	Természet és művészeti nevelés	A természeti elemek és zenei nevelés támogatja az egyéni tanulást.
	Szülői szerep és együttműködés	A szülők bevonása erősíti a gyermekek fejlődésének nyomon követését.
	Eszközök és fizikai környezet	A Montessori eszközök segítik a gyermekek önálló fejlődését.

8. táblázat Szelektív kódok strukturálása tábláza

9.2. *Interjúkérdések:*

- Hol van helyileg az óvoda?
- Dokumentumok az óvodával kapcsolatban + Pedagógiai program vagy más dokumentumok, amik segítik a munkát.
- Hogy lehet óvodát létesíteni?
- Hány éves kortól kötelező a gyerekeknek óvodába menniük?
- Mennyibe kerül a gyermekek havi óvodáztatása?
- Miért pont a Montessori óvoda típust nyitotta meg?
- Amerikai értelmezésben a szülőknek mit jelent a Montessori óvoda?
- Milyen tipikus Montessori játékok vannak az óvodában?
- Mitől más egy Montessori óvoda?
- Milyen módszereket alkalmaznak az óvodai nevelés során?
- A szülők ismerik Maria Montessori munkásságát?
- Mennyire népszerű ez a típusú óvoda?
- Hogyan épül fel egy nap az óvodában, milyen elemekből áll?
- Milyen óvodai tevékenységek a jellemzőek?
- Szülőkkel a kapcsolattartás hogyan valósul meg?
- Családi napokat és rendezvényeket szervez az óvoda?
- Egyedüli Montessori óvoda a környékben?
- Hány kisgyermek jár az intézménybe?
- Hány alkalmazottal dolgoznak?
- Kik lehetnek ott óvónők hogyan épül fel ez a rendszer?
- Kell-e esetleg plusz képzettség, hogy Montessori óvodában dolgozzon az egyén?
- Amerikában mennyi Montessori Óvoda van?
- Vannak továbbképzések?
- Magyar Montessori óvodákkal tartja a kapcsolatot?
- A játékokat maguk vagy veszik?
- Milyen ünnepeket ünnepelnek az óvodában?
- Hogy zajlik le egy ünnepség?

9.3. A Power of Two Montessori óvoda vezetőjével készült interjú szövege

A Montessori módszer tele van megfigyeléssel. Maria Montessorinak nem voltak különböző tantervei ő könyveket írt és ezen könyvek alapján tudják a mai napig is letenni a pedagógusok a Montessori végzettséget. A tananyagok/részek különböző albumokban vannak, amit az óvodapedagógus készít el saját magának. A képzés során a tanár/mentor bemutatja Montessori szereit/eszközeit/módszereit. Eközben az óvodapedagógus elkezd írni és rajzolni a saját albumát, amiben ezek a módszerek majd megtalálhatók lesznek.

Albumok:

- matematika 1,2
- Practical life (mindennapi élet)
- Nyelvtan
- Érzékelés (látás, hallás)
- Filozófia
- Geológia
- Történelem
- Földrajz
- Zene

Az egyik legfontosabb könyv a Discovery of the Child amit maga Maria Montessori írt. Ez az első könyv, ami részletesen kifejti módszerét. A könyv bemutatja, hogy milyen jellegű filozófiával dolgozik ő a gyermekekkel. Ugyanakkor vannak más könyvek is, amik már a nagyobb gyermekeknek szólnak. Ebben az intézményben nincsen felső tagozat, vagyis csak általános iskola alsó tagozata működik itt.

Paula Polk Lillard rengeteg Montessori könyvet írt mivel őt egy Montessori gyermek tanította. Vannak azonban olyan könyvek is, amik a szülők bevonásával kapcsolatosak. Leírják hogyan lehet közösen tevékenykedni a gyermekekkel az iskolai/óvodai élet mindennapjaiban.

Náluk is ugyan úgy megjelenik a szülői értekezlet amikor a gyermekekről egy képet mutat be az óvónő. Elmondja erősségeit, gyengeségeit bemutatja a munkáit. Az összes területet összevetve kialakul egy kép, amit az óvónő egy dokumentumként tud át nyújtani a szülőnek, hogy egy-egy tehetség területen milyen eredményeket ért el gyermeke. Tehát ahogy már az elején is megfogalmazódott ez a módszer teljesen a gyermek megfigyelésére irányul. Ezt a

dokumentumot a pedagógus kétszer csinálja meg, az első félévben és a második félévben fontos, hogy mindegyik félév végén történik meg az elemzés mivel ilyenkor tudnak egy átfogó képet kapni szülők a gyermekekről.

A Montessori módszer már az óvodában megjelenik 3-6 éves kor az óvoda azonban a nagyobb gyermekekről nincsenek elkülönítve. A filozófiai alap azt határozza meg ebben a módszerben, hogy a csoportban a korosztálynak vegyesnek kell lennie többféle szempontból:

- egymástól tanulnak a gyermekek,
- minden gyermek más

Egy gyermeket nem lehet betenni egy kategóriába, hogy ő most a 3 évesek csoportjába tartozik. Itt ez abban bizonyul meg, hogy az óvodapedagógus nem mondhatja meg egy 4 évesnek, hogy ahhoz a dologhoz nem nyúlhatsz mert te éppen nem vagy még annyi idős vagy mert éppen nem abban a csoportban, vagy. Vagy fordított esetben amikor egy olyan gyermek van, akinek nehezebben megy valami akkor ezért nem fogja rosszul érezni magát mivel nincsen egy életkori csoportba bekezelve. Itt ebben az intézményben a gyermekek a saját egyéni ritmusukban tanulnak.

Ez az iskola/óvoda csak egy osztályteremmel rendelkezik.

Az óvoda elrendezése: Az ajtón belépve az előkertben van egy kis osztályterem. Kinti tanteremként funkcionál. Vannak kint játékok a gyerekek olvasnak, érzékelő játékokkal játszanak kalapácsolnak, ablakot mosnak, festenek. Belépéskor cipőcsere papucsokra cserélik. A szülő saját maga írja be a gyermekét nagyon fontos, hogy mikor érkezik és mikor távozik a gyermek. Azonban, ha más jön a gyermekért akkor azt a szülőnek egy külön dokumentumba el kell juttatnia az óvodába.

Az óvoda kamerákkal felszerelt mivel Amerikában nagy busines van abban, hogy a szülők bepereljék az intézményt, amiben a gyermekük tanul. Azonban amikor valamilyen gondot jelez a gyermek a szülőnek akkor a szülő fordulhat az intézmény vezetőhöz, aki felajánlja, hogy megnézi a felvételeket és ha valami fajta bántalmazó dolgot talál akkor azt kivizsgálja. Ám sokszor előfordul, hogy ennek hallatára a szülő inkább nem kívánja tovább folytatni az ügyet.

Amikor a gyermekek megérkeznek az intézménybe ők a csoportban elhelyezett szerek közül bármit választhatnak és dolgozhatnak vele. Fontos, hogy a Montessori nevelésben nem játékok vannak, hanem különböző szerek.

A gyermek amikor egy tevékenységet végez akkor mindig az egyszerűtől halad a nehezebb feladatok felé. Pl: tányérokba gyöngyök átemelése kanállal majd csipesszel. Szortírozó feladatok is megjelennek. Kulcsokkal zár kinyitás. Rizsben tárgyak elrejtése. Csavározás ki és be egy falapba. A gyermekekkel sokat varrnak.

Írás/olvasás: Keretbe rajzol, betű képek, (sok 3-4 éves már olvas ebben az intézményben) érzékelés alapján is tanulnak a gyermekek kidomborodott kép alapján.

Természet: Növények ismerete kis kártyákon keresztül vagy éppen az állatok (ló és annak részeinek megnevezése)

A gyermektől függ az, hogy melyik nap mivel foglalkoznak.

Már hároméves korban elkezdik tanulni a geometriai alakzatokat (csak a nevüket).

Meditációs sarok! Vízrajz, vízfestés.

Olvasó sarok (fekve vagy székben) A könyveket minden héten cseréli a pedagógus.

A növények nagyon fontos szereppel bírnak, minden nap gondozzák őket a gyermekek. A virág öntözésnél megjelennek jelek van, amikor vidám és amikor szomorú a virág. Itt nagyon fontos a pedagógus jelenléte mivel ezekre az eshetőségekre neki kell minden nap előkészülnie amikor megjönnek a gyermekek.

Rengeteg a zene egész nap és mindenkinek van saját furulyája. Tehát minden gyermek ebben az intézményben minimum 2 hangszeren megtanul zenélni. Fontos, hogy először a hangszer részével foglalkoznak majd utána a hangokkal. A második hangszer a zongora, amin megtanulhatnak játszani itt ebben különböző piktogramok vannak a segítségükre.

Megjelenik a bábszínház is.

Mozgással kapcsolatos dolgok (hajó, híd).

Állatot is tartanak a terembe most a gyerekeknek halaik vannak. A teremben ők etetik és mindent maguk csinálnak. Ha a piros tálban van étel akkor etethetik azonban, ha nincsen akkor nem ez nekik egy jel, amit felismernek és ennek alapján cselekednek.

Mindenkinek van saját tisztaság csomagja a csoportszobában, ami segítségével eltudják magukat látni. Nagyon fontos, hogy a csoportban van tükör, amin keresztül magukat látják. Tehát ezáltal könnyebb a tisztálkodás.

A maximum létszám 26 viszont 20-nál megvan húzva a határ. 2 tanársegédje van a fő pedagógusnak.

Vannak gyermekek, akik csak 3 órára jönnek 9-12ig. Azonban vannak olyan gyermekek is, akik ebédre is ottmaradnak. Az ebéd nagyon otthoni, megterítik az asztalt vannak naposok, akik előkészítik az étkezészetet. Minden család hoz a gyermekének ételt és ezt egy mikróban melegítik meg. A kenyeret, amit esznek azt maguk csinálják. Reggel a pedagógus a kenyérsütőt elindítja, amit előtte nap a gyermekekkel rakott össze és tízóráira kész is lesz és együtt eltudják fogyasztani. A vaját is saját maguk csinálják. Az óvodának nem messze van egy kertje, ahol termelik a zöldséget és a gyümölcsöt, de emellett a szülők is hoznak természetesen élelmiszert. A kert gondozását a szülők csinálják a gyermekekkel délutánonként.

Tehát itt is jól látható a Montessori nevelés lényege a spontaneitás és a kreativitás, ami a tanár részéről elengedhetetlen, mivel amilyen témát felhoz a gyermek a pedagógusnak azzal kell foglalkoznia. A Montessori gyermekek nagyon fejlettek mert ők nem játék alapján tanulnak, hanem tudás alapján.

A matematikai elemeket is nagyon sok tevékenységbe csinálják a gyermekek anélkül, hogy észrevennék. Összeadnak, kivonnak, szoroznak, osztanak a gyöngyök segítségével. Rengeteg gyermek nagyon korán olvas, de nem szabad ezt erőltetni mivel ennek egy természetes motivációként kell, hogy megjelenjen.

Ahhoz, hogy valaki óvónő legyen meg kell szerezni egy alapidiplomát 4 év alatt. Ezután el kell menni egy Montessori képzésre. A Montessori képzés rengeteg helyen van. 2 féle képzetség van a Montessoriban:

1. American Montessori Society (ezt Amerikában csinálják)
2. azonban a világ más részein American Montessori International.

A kettő között csak az eszközökben van a különbség. Régen, amikor azonban kialakult ez a módszer akkor sokszor megjelent a munka, mint tevékenység, amit a gyermekek végeztek az intézményben való tartózkodásuk alatt. Például: házakat építettek, ablakokat mostak, szőnyeget szőttek. Azonban a mai 21.századi világ ezt már nem preferálja, ennek a módszernek mégis az a lényege, hogy a gyermekek a mindennapi tevékenységek által tanulnak meg mindent a világról. Ezt a módszert úgy sikerült kivitelezni, hogy egyes elemek bent maradtak, mint például az ablakpucolás, mivel ilyenkor jól fejlődik a gyermek téri érzékelés és a nagymozgások. Vagy például közösen kerítést festenek. De nagyon fontos, hogy nem úgy kezeljük ezeket a tevékenységeket, hogy a gyermekeket dolgoztatjuk az intézményben, hanem meg kell találni azt az arany középutat, ami ezt ki tudja küszöbölni.

A gyermekek kezébe addig nem adnak ceruzát amíg nem fejlett. A fejlettséget varrással, kötéssel és szövással is tudják erősíteni. Mert ha a gyermeknek túl korán adod a kezébe a ceruzát, akkor letörik az érdeklődésüket mert elfáradnak és frusztráltak lesznek.

A Montessori végzettséget lehet gyorsan csinálni 4 hónap alatt nyáron. Következő évben pedig csinálni kell a gyakorlatot 2 évig egy mentor segítségével. Ilyenkor csak az illető segédtanár 5 évig nem első tanár.

Teljesen mindegy, hogy miből van az alap diploma utána a Montessori képzést elvégezheti bárki ez lehet akár mérnök, orvos bármi. Azonban az első 4 hónapban napi 10 óra tanítás van, ami nagyon megterhelő. Ennek a végén van egy elméleti vizsga. A gyakorlat alatt pedig minden év végén van elméleti és gyakorlati vizsga is amikor minden szerről tudni kell mindent és azt alkalmazni is kell élet szerűen. Azonban, ha a 4 hónap túl gyorsnak bizonyul akkor egy éven

keresztül is lehet csinálni péntek szombat vasárnap.

Albumok:

- 15db
- Saját kezűleg írt és rajzolt
- Montessori idézetek
- Saját magad csinálod nincsen minta
- Montessori könyveket írt ez alapján készül el
- Mielőtt a tréning kezdődik el kell olvasni 5 könyvet ez adja az alapot
- A tanár ezeknek a könyveknek a tudását méri fel, hogy mi az, amit te olvastál és hogyan készítetted el az egyéni albumodat (mindenkinek más)
- Az első két óra mindig filozófia (egybehozás)

A szülő, ha elhatározza, hogy a gyermeket egy Montessori iskolába adja az egy nagyon nagy elhatározás. Mert ha cserélni szeretne akkor az a probléma, hogy a Montessori gyermekeknél más a matematika nem gyors, hanem ők lebontják a számolásokat. Az ő stratégiájuk az átgondolt és logikusgondolkodás. A Montessori gyerek nem memorizál, hanem ő az elméleti tudás mögött keres megoldást tehát a gondolkodásuk problémamegoldó.

Az óvoda 5 éves kortól kötelező. 5-6 éves korig. Előtte meg akkor, ha csak szeretnének. Az iskola előkészítő év 3 óra. A kisebb gyermekek akár csak egy órára is elmehetnek az intézménybe.

Az ünnepekkel kapcsolatban:

A gyermekek, akik ebbe az intézménybe játnak nagyon sok helyről jöttek. Ezért nem lenne releváns, ha egy népcsoport ünnepére reflektálna az óvoda, mint pl. Magyarországon a karácsonyfa, Kis Jézus születése ez nem helyénvaló. A Montessoriban nagyon ritkán jelennek meg az ünnepek azért, mert ha az intézmény minden ünnepet megtartana minden nap ünnep lenne és elvenné a figyelmet a spontán tanulásról. Egyenlőnek kell lenni. Minden család másban hisz és őket nem szabad megbántani. Amikor jönnek az ünnepek akkor a szülők hoznak egy prezentációt a gyermekeknek arról, hogy ezeknek az ünnepeken az ő családjukban miket szoktak csinálni. Zsidók, indiaiak, és még számos mások. Ez csak 5-10 perc lehet. Letisztult nyugodt légkört lehet ezáltal teremteni. A szülő egy nagy táblára hoz képeket a csoportnak papír alapon. Vizuális a gyermeki gondolkodás ezért nagyon hasznos, ha egy-egy tárgy segítségével mutatják be a szülők az ő ünnepi hagyományaikat. Egy magyar család egyszer egy kis karácsonyfát és egy Adventi koszorút vitt be a csoportba és a fához díszeket is vittek és közösen feldíszítették a fát. Idén egy Finn család mutatta be a gyermekeknek a Mikulást. Fontos tudatni

a gyermekekkel, hogy teljesen mások vagyunk, de együtt vagyunk barátok és összetartozunk egy életen át.

9.4. A szombathelyi Pipitér Óvoda- Färberkamille Kindergarten óvoda vezetőjével készült interjú szövege

Helyszín: SZOMBATHELYI PIPITÉR ÓVODA – FÄRBERKAMILLE KINDERGARTEN STEINAMANGER

Az óvoda Montessori szellemiségben neveli a gyermekeket ezt Kapolcsi Kinga igazgatónő nem győzi hangsúlyozni, amikor a szülők a gyermekeiket ebbe az intézménybe íratják be.

A pedagógiai programjuknak 3 alapvető pillérje van:

- Német nemzetiségi nevelés
- Montessori szellemiségű pedagógia
- Néphagyományon alapuló kézművesség

A Montessori szellemiség és nevelés minden csoportot egyaránt átsző. Azonban fontos azt kiemelni, hogy teljes egészében az intézmény nem vette át a Montessori óvodáknak a sajátosságait.

Ami valójában megjelenik a mindennapokban, mint Montessori az az eszközrendszer. Minden csoport rendelkezik az eszközrendszerrel. Az óvónők saját maguk is készítenek eszközöket és egymás ötleteit felhasználva az eszközök minden csoportban szinte ugyan annyi mennyiségben jelennek meg. Mindig megjelenik a jó gyakorlatok átadása, különböző ötlet börzékert tartanak a pedagógusok egymás között.

A Montessori végzettséget a pedagógusok Budapesten végezhetik el a Zipernowsky Gyermeksziget Montessori Óvodában. A frissen végzett pedagógusok mindig átadják az éppen frissen megszerzett összes tudásukat társaiknak.

Az eszközök nagy részét megvásárolták azonban számos saját készítésű eszközzel is rendelkeznek. Leggyakrabban karácsonykor kapnak a gyermekek új Montessori játékokat. Ezek a Montessori játékok keverten jelennek meg a mai korok játékaival a csoportokban.

Magát a szellemiséget nagyon fontos feladatnak tartják átadni a gyermekeknek itt az önállóságra való nevelés, kreativitás. A mostani gyermekeknek ez a módszer nagyon hatékony, mivel nagyon sok mindent készen kézbe kapnak és ez a nevelési módszer az önállóságukat teljes mértékben támogatni, kiegészíteni tudja. A hétköznapi életre való felkészítő eszközök

tipikusan az önállóságra való nevelést támogatják. A cél, hogy a gyermekek minél hamarabban megtanuljanak cipőt kötni, gombolni, cipzárt felhúzni/lehúzni. Akkor vannak öntözgető, rendezgető játékok a hétköznapi tevékenységeket segíti elő.

Vannak olyan csoportok, ahol ez a módszer jobban működik mert az óvónéni fogékonyabb rá van, ahol egy kicsit háttérbe szorul, de azért mindenhol jelen van.

Mint tevékenység megjelenik a csendkör, a csendjáték. Ez is egy tipikus Montessori sajátosság. Ez egy spontán gyermekjáték, ami mindig nagyon jól megmutatja a gyermekek szükségleteit. Többször tapasztalható az a játék a gyermekek körében, amikor csak ülnek egymással szemben csendben és azzal játszanak ki pislog először. Ez is a csendjáték egyik formája. Itt a mozdulatlansághoz elengedhetetlen elem az akaraterő. Ezeknek a gyakorlatoknak a lényege a lehetőségeknek megfelelően a legnagyobb nyugalom elérése. Azonban a csendkörben, ha minden gyermek csendben ül akkor is megfigyelhető egy kis zajmaradvány, ami teljesen természetes jelenség. Maria Montessori már San Lorenzóban észrevette, hogy a csend kör alkalmával cukrot osztogatott a gyermekeknek és ők ezt nem ették meg úgy tűnt mintha szellemi igényük elégtűlt volna ki. A csoportba újonnan érkezett gyermekektől nem lehet elvárni, hogy a csendkörbe a legelejétől alkalmazkodjanak. Azonban ez a tevékenység a mindennapok egyik fontos elemei is.

Csendgyakorlat célja:

- a csend hangjának pozitív megélése
- a csendgyakorlat hozzájárul a hallás finomságához
- a gyermek megtanul engedelmeskedni és figyelni
- a gyakorlat hozzájárul az egyén és a csoport normalizálásához.

Minden nap mindent területet fejlesztik a pedagógusok a gyermekeknél. Tehát nincsen az, hogy ma csak ének-zene vagy ma csak mozgás tevékenység van.

A szülői igény az intézmény felé nagyon is megjelenik mivel a régióban egyedülálló ez az intézmény típus. A legközelebbi Montessori óvoda Győrben van.

Az óvoda nagy hangsúlyt fektet arra, hogy az újonnan érkezett pedagógusokat a Montessori továbbképzésre beírassák. Az óvodának van egy egyesülete, ami nagy mértékben támogatja a Montessori óvodapedagógusok képzését. Évente egy-két embert tudnak oktatni.

A Montessori képzés: Gyakorlatorientált képzés. Diplomával rendelkező óvoda pedagógus végezheti el ezt a képzést, akinek már van minimális szakami tapasztalata. Egy Montessori gyakorló intézmény áll a rendelkezésre a képzés elvégzésére. A képzés idejét lecsökkentették 3-4 hétvégére. Ez egy tömbösített akreditált továbbképzés.

Az intézmény ritkán, de megkapja, hogy didaktikus a rendszer, de inkább csak a

betűtanulás és az olvasás írás előkészítés az. Az óvodapedagógusokon nagyon sok múlik, hogy mennyire didaktikusan tanítják, nevelik a gyermekeket. A csoportok mindenhol vegyes csoport 3-7 éves korig vannak gyermekek az intézményben. A Montessori pedagógiát nagyon jól feltudják használni a pedagógusok a gyermekek iskolai előkészítésében. Ilyenkor kifejezetten a nagycsoportosokkal foglalkoznak azonban teret adnak a kis és középső csoportos gyermekeknek, tehát szabad becsatlakozási lehetőséget biztosítanak nekik. Ilyen szempontból egy igazán rugalmas pedagógiai elv. Spontaneitás elve megjelenik mivel spontán módon sokkal többet tud tanulni a kisgyermek mert nem érzi azt a feszültséget.

Átlagban 23-24 fős a csoportlétszám. A bekerülés olykor nehéz mivel túljelentkezés gyakran előfordul az intézményben. Minden családnak egy külön alkalmat biztosít az intézmény amikor akár a gyermekükkel közösen betekintést nyerhetnek az óvodai életbe. A Montessori intézmény egy nagyon támogató közeg, ahova nagyon könnyű a beilleszkedés.

Az ünnepek

Teljesen a magyar ünnepkörhöz alkalmazkodik az intézmény. Illetve ami a német nemzetiséghez kapcsolódó hagyományrendszer.

Ősz:

- Nemzetiségi nap: Szombathely Skanzen. Az összes olyan nemzetiséget felöleli, akik itt a területen élnek. Romák, Horvátok, Szlovénok, Németek. Két német nemzetiségi csoporttal megy el az óvoda, ahol műsort tartanak ide a szülők is mehetnek.
- Óvodai szüret: Teljesen saját hatáskörben rendezett program. Megvan hozzá minden eszköz prések, kádak. Minden gyermeknek 2 fűt szőlőt kell hozniuk. Kibővítés a jövőre nézve. Kóstolhatnak szőlőt, mustot.
- Márton nap: Német nyelvterületi hagyomány. Mivel Szombathely tudjuk, hogy Szent Mártonnak a szülővárosa. Szent Márton hét. Libás hagyományok, népi játékok, legenda ismertetése. Teljes hét az óvodában. Lámpás felvonulás. Őszi műsor.

Tél:

- Adventi vásár: Már nem jellemző mert, anyagilag a közös vásár nem érte már meg az intézménynek.
- Adventi készülődés: Minden csoportban van adventi koszorú. Az egyházi vonatkozást is elmondják az óvodában.
- Karácsony: Hagyományos népi betlehem előadása. Egyházi és világi énekeket is énekelnek a gyermekekkel.

- Kisze bábozás: Tél elkergetése. Banya elégetése. Rossz élmények elégetése, rajz formájában. Hamu átugrása. Zöld ág járás.
- Farsang: Farsangi hét zárt körben. Jelmezes nap. Gyermekgyermekbarát jelmezek legyenek. Agresszív jelmezek nem lehetnek.

Tavaszi:

- Húsvéti ünnepkör: Itt az egyházi vonatkozás háttérbe szorul. Dalos játékok, néphagyományok, ajándékozás, nyuszi keresés.
- Anyák napja: Montessori szellemiségben zajlik. Nincsen anyák napi műsor, hanem délután amikor jönnek a gyermekekért akkor egy sarok be van rendezve és minden gyermek az anyukájának személyre szabottan el tudja mondani a megtanult verset/mondókát. Ilyenkor csinosabban öltöznek, hogy az ünnep hangulatát megteremtsék.
- Évzáró: Mese dramatizálása vagy a kedvenc műsorok előadása.
- Gyermeknap: Műsorok, büfé, arcfestés, tűzoltó, rendőrök.

A gyermekek nagyon változó módon nyúlnak a Montessori játékokhoz. Vannak, amiket nagyon szeretnek és sokat játszanak vele főleg a gyakorlati eszközök és a színek. A matematikai eszközökkel való tevékenység többször rásegítést igényel. A Montessori játékokkal 2-3 gyermek játszik vagy egyedül. Minden gyermeknek van saját kis szőnyeg-e, ahol játszhat. Itt ez segíti az elmélyült játékot is. Jelöli az ő területüket.

A szülők Maria Montessori munkásságával egy előadás alkalmával ismerkedhetnek meg. És a weboldalon is tudnak tájékozódni.

9.5. Hozzájárulási nyilatkozat I.

NYILATKOZAT

Alulírott, Kapolcsi Kinga (név)

születési név: Kapolcsi Kinga

születési hely és idő: Szombathely, 1977. 08. 13.

anyja születési családi és utóneve: Nagy Erzsébet

lakóhely: 9700 – Szombathely, Árpád út 5.

elérhetőség: telefon: + 36 30 351 7271, e-mail cím: kapolcsi.kinga@gmail.com

Jelen nyilatkozat aláírásával kifejezetten hozzájárulok ahhoz, hogy a fentiekben általam megadott személyes adataimat Berta Bianka a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógia kar másodéves óvodapedagógus hallgató TDK dolgozatában feltüntethesse.

Kijelentem továbbá, hogy ezen hozzájárulásomat önkéntesen, minden külső befolyás nélkül, a megfelelő tájékoztatás és a vonatkozó jogszabályi rendelkezések ismeretében tettem meg.

Kelt: Szombathely (hely) 2024 (év) január (hónap) 23.(nap)

(nyilatkozattevő aláírása)

9.6. Hozzájárulási nyilatkozat II.

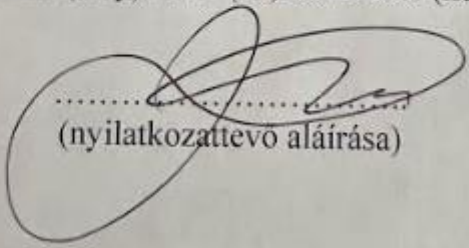
NYILATKOZAT

Alulírott, Judit Kedvesi
.....
..... (név)
születési név:
.....
születési hely, és idő: Kapuvár 1963. október 29.
.....
anyja születési családi és utóneve: Dévényi Anna
lakóhely: USA
.....
elérhetőség: telefon: (919) 744-8020 e-mail
cím: 210 S. MILL ROAD, Kennett Square, PA 19348

Jelen nyilatkozat aláírásával kifejezetten hozzájárulok ahhoz, hogy a fentiekben általam megadott személyes adataimat Berta Bianka a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógia kar másodéves óvodapedagógus hallgató TDK dolgozatában feltüntethesse.

Kijelentem továbbá, hogy ezen hozzájárulásomat önkéntesen, minden külső befolyás nélkül, a megfelelő tájékoztatás és a vonatkozó jogszabályi rendelkezések ismeretében tettem meg.

Kelt: Pennsylvania (hely) 2023 (év) november (hónap) 20.(nap)

.....
(nyilatkozattevő aláírása)